

ثبت: ۴۰۰
تیر ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۲۸۶

پیش نویس قانون تشکل های اجتماعی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۸۲۸۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین کنندگان: حسام عزت‌آبادی‌پور، سینا شیخی، روح‌اله مکارم
همکاران: علی دهقان بنادکی، سمیه خزائی، بهمن مشکینی، سیاوش آقاخانی، رضا درمان،
نادر میرزائی، محمد صالح طیب‌نیا، داریوش کیوانی هفشجانی، علیرضا حدادی
اظهار نظر کنندگان: خیراله خیری‌اصل، محمد عبدالحسین‌زاده، ریحانه رحمانی‌پور، علیرضا
قادری، سیدمحمد حسین فاطمی، رضا نیازی شهرکی، اکبر شکوهی، سامان یوسف‌وند، حمید
اخوان، محمد نصرالهی الموتی، محمد میرمحمدصادقی، سیدحسین سیدی
مدیر مطالعه: سینا شیخی
ناظران علمی: کمیل قیدرلو، حسین بابائی مجرد

واژه‌های کلیدی:

۱. مشارکت مردمی
۲. تشکل‌های اجتماعی
۳. سامانه جامع مشارکت‌های اجتماعی
۴. سند توسعه مشارکت
۵. نظام رتبه‌بندی
۶. شورای مشارکت‌های اجتماعی
۷. تأمین مالی
۸. حقوق و تکالیف
۹. صدور مجوز تأسیس و فعالیت

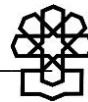

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۴/۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۵.....	فصل اول - تعاریف و کلیات
۱۰.....	فصل دوم - مجوز تأسیس، فعالیت و ثبت
۱۴.....	فصل سوم - حقوق و تکالیف
۲۱.....	فصل چهارم - تأمین مالی
۲۳.....	فصل پنجم - سایر مقررات
۲۷.....	منابع و مأخذ

پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی

چکیده

تشکل‌های اجتماعی که براساس سوابق حقوقی کشور با عناوینی چون خیریه، جمعیت، بنیاد، انجمن، خانه، مجمع، سازمان مردم‌نهاد (سمن) و تشکل مردم‌نهاد شناخته می‌شوند، از مهم‌ترین انواع تشکل‌های مردمی هستند که به‌صورت غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی با اهدافی اجتماعی به فعالیت می‌پردازند. اما تاکنون اقدام مناسبی در زمینه تقنین و حکمرانی تشکل‌های اجتماعی صورت نگرفته است و این مسئله منجر به بروز چالش‌های فراوانی در حوزه تشکل‌های اجتماعی شده است.

قانونگذاری مناسب در حوزه تشکل‌های اجتماعی می‌تواند ضمن حل بسیاری از مشکلات موجود، مشارکت مردم در حکمرانی را ارتقا بخشد و در نتیجه کارآمدی و کیفیت حکمرانی را نیز افزایش دهد. مرکز پژوهش‌های مجلس با استناد به ماده (۱۴۲) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی تدوین پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی را با دو رویکرد «تقویت و تسهیل مشارکت مردم در امور اجتماعی» و «تنظیم‌گری و ساماندهی تشکل‌های اجتماعی در حکمرانی اجتماعی کشور» را انجام داده است. این پیش‌نویس با بهره‌گیری از نظرات کارشناسان و فعالان اجتماعی و بهره‌گیری از تجربیات به‌روز جهانی چند مساله مهم را مدنظر قرار داده است:

۱. شفافیت عملکردی تشکل‌های اجتماعی، دستگاه‌های دولتی و تنظیم‌گران این حوزه و انضباط مالی تشکل‌های اجتماعی

۲. استفاده از ظرفیت دولت الکترونیک و ایجاد سامانه برخط تشکل‌های اجتماعی به‌منظور تسهیل و تسریع

فعالیت‌های تشکل‌ها

۳. تفکیک میان سطوح مختلف تشکل‌های اجتماعی از محلی تا بین‌المللی و تنظیم حقوق و تکالیف متناسب با

هر سطح

۴. ایجاد متولی واحد برای تشکل‌های اجتماعی در شورایی متشکل از نمایندگان تشکل‌های اجتماعی، وزارت

کشور و سایر ذی‌نفعان و دستگاه‌های تخصصی به‌منظور سیاست‌گذاری منسجم‌تر و کارآمدتر فعالیت‌های اجتماعی

۵. ایجاد نظام رتبه‌بندی برای ایجاد اعتماد عمومی و توزیع هدفمند ظرفیت‌ها و حمایت‌های دولتی

۶. ایجاد ضمانت اجرایی برای حقوق و تکالیف تشکل‌های اجتماعی

مقدمه

مشارکت مردمی از شاخص‌های بسیار مهم حیات اجتماعی به‌حساب می‌آید. دولت‌ها موظفند با سامان‌دهی و تسهیل فعالیت مردم به افزایش مشارکت اجتماعی یاری رسانند. در دنیای پیچیده امروز بدون بسترسازی مناسب، مشارکت به ضد خود تبدیل می‌شود و امکان سوءاستفاده قدرت‌های مختلف از ظرفیت مردمی را فراهم می‌سازد. همچنین در صورت

عدم حمایت از بخش مردمی در هر کشور، بخش‌های قدرتمند خصوصی و دولتی، امکان بروز و ظهور مناسب به گروه‌های مردمی را نخواهند داد (مرکز پژوهش‌های مجلس، الف ۱۴۰۰).

مشارکت مردمی بدون برنامه‌ریزی و قواعد مناسب به هدررفت نیرو و ظرفیت‌های اجتماعی و در مواردی به فسادهای مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی می‌انجامد. یکی از رسالت‌های دولت، طراحی و ایجاد فرایندها و ساختارهای مناسب برای مشارکت مردم در حکمرانی است. این ساختارها افزون بر آسان کردن فعالیت‌های مردمی، از مردم در برابر قدرت‌های مختلف سیاسی و اقتصادی و فسادهای احتمالی ایشان صیانت می‌کند (مرکز پژوهش‌های مجلس، ب ۱۴۰۰). در قانون اساسی نظام جمهوری اسلامی ایران مشارکت مردمی جایگاهی مهم در حکمرانی دارد. در اصول ۳، ۷، ۸، ۲۶، ۲۷، ۵۶ و ۱۰۰ قانون اساسی، مشارکت مردمی در چهار سطح تصمیم‌گیری، نظارت، مطالبه‌گری و اجرا طراحی شده است و اساساً در مقدمه این قانون، شیوه حکومت در اسلام و حکومت مستضعفین به معنای مشارکت آحاد مردم در «تمام مراحل تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سرنوشت‌ساز» و «روند تحول جامعه» دانسته شده است تا «هر فردی خود دست‌اندرکار و مسئول رشد و ارتقاء و رهبری گردد» و «زمینه بروز و شکوفایی استعدادها به منظور تجلی ابعاد خداگونگی انسان فراهم آید».

تشکل‌های مردمی نظام ساختاریافته و نهادمند مشارکت مردمی هستند. کارکرد اصلی تشکل‌های مردمی، توانایی چشمگیر آنها در ایفای نقش حلقه‌های واسط میان مردم و حاکمیت است؛ چراکه ارتباط میان بخش متمرکز دولتی و بخش گسترده و متنوع مردمی به واسطه‌های مناسب نیاز دارد. عملکرد مناسب این حلقه‌های میانی افزون بر افزایش کارآمدی حکمرانی، به نشاط اجتماعی و افزایش سرمایه اجتماعی هم می‌انجامد (مرکز پژوهش‌های مجلس، ب ۱۴۰۰). تشکل‌های اجتماعی که براساس سوابق حقوقی کشور با عناوینی چون خیریه، جمعیت، بنیاد، انجمن، خانه، مجمع، سازمان مردم‌نهاد (سمن) و تشکل مردم‌نهاد شناخته می‌شوند، از مهم‌ترین انواع تشکل‌های مردمی هستند که به صورت غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی با اهدافی اجتماعی به فعالیت می‌پردازند. این تشکل‌ها توانایی بسیار بالایی برای جلب سطوح مختلف مشارکت مردمی، یعنی مشارکت در تصمیم‌گیری، نظارت، مطالبه‌گری و اجرا دارند، اما این مشارکت تنها در صورتی محقق می‌شود که پشتیبانی قانونی مناسبی از این عرصه صورت گیرد و تشکل‌های اجتماعی با الگویی مناسب در نظام حکمرانی کشور تعریف شوند تا از یک‌سو مردم دچار سرگردانی و بی‌برنامگی در این مشارکت نشوند و از سوی دیگر ضمانت‌های تقنینی مناسبی برای پشتیبانی از این حضور سنجیده شود. اما تاکنون اقدام مناسبی در زمینه تقنین و حکمرانی تشکل‌های اجتماعی صورت نگرفته است و این مسئله منجر به بروز چالش‌های فراوانی در حوزه تشکل‌های اجتماعی به شرح ذیل شده است (مرکز پژوهش‌های مجلس، ب ۱۴۰۰):

۱. ناشناخته ماندن ظرفیت‌ها و فرصت‌های تشکل‌های اجتماعی

تشکل‌های اجتماعی و بخش مردمی ظرفیت بالایی برای ارتقای سطح تصمیم‌گیری، نظارت، مطالبه‌گری و اجرا در حکمرانی را دارند که در کشور کمتر مورد توجه قرار گرفته است و این بخش نسبت به بخش‌های خصوصی و دولتی جایگاه نازل‌تری دارد. این وضعیت در اکتفا به نقش اجرایی مردم و کم‌رنگ بودن نقش‌های مطالبه‌گری، نظارت و تصمیم‌گیری مردمی در سند آمایش سرزمین، برنامه ششم توسعه و قوانین بودجه کشور قابل مشاهده است و نشان از ضرورت سیاستگذاری و برنامه‌ریزی برای ارتقای تشکل‌های اجتماعی و بخش مردمی کشور در تعیین سرنوشت خودشان دارد.

۲. خلأ قانونی در حوزه تأسیس و فعالیت تشکل‌های اجتماعی

اصلی‌ترین مشکل در حوزه مشارکت‌های مردمی، خلأ قانونی در این حوزه است. با تدوین قانونی جامع می‌توان وضعیت تشکل‌های اجتماعی و به تبع آن، جایگاه مردم را در مدیریت جامعه ارتقا داد؛ قانونی که در آن سازوکار تأسیس و فعالیت تشکل‌های اجتماعی، حقوق و تکالیف، الگوی تأمین مالی و ابزارهای نظارتی بر این تشکل‌ها را تنظیم کرده باشد.

۳. تعریف و ماهیت مبهم تشکل‌های اجتماعی

تدقیق ماهیت تشکل‌های اجتماعی با توجه به قیود غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی آن ضروری است، زیرا ابهام در این قیود، زمینه سوءاستفاده‌های مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی را در کشور ایجاد می‌کند.

۴. چندتولی‌گری در حوزه تشکل‌های اجتماعی

در کشور ایران سازمان امور اجتماعی کشور، سازمان بهزیستی، نیروی انتظامی و کمیته امداد امام خمینی به صورت مستقل اقدام به صدور مجوز تأسیس و فعالیت تشکل‌های اجتماعی می‌کنند. در حالیکه بسیاری از کشورهای دنیا متولی واحدی برای این عرصه مشخص کرده است، تعدد متولیان تشکل‌های اجتماعی در کشور مشکلات مختلفی را ایجاد کرده است؛ مشکلاتی مانند تفاوت رویه و مقررات در عرصه واحد، موازی‌کاری در دستگاه‌های اجرایی، ابهام در آمار و اطلاعات، سردرگمی مردم و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در ثبت تشکل و پیچیده شدن فرایند نظارت‌های تخصصی.

۵. ضعف سازوکار نظارت تخصصی و عمومی دولت و جامعه بر تشکل‌های اجتماعی

در حال حاضر ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های نظارتی مؤثر برخط و عمومی بر تشکل‌های اجتماعی وجود ندارد و این موضوع مانع شفافیت عملکردی و مالی تشکل‌ها برای جامعه شده است. نتیجه این ابهام و عدم شفافیت پایین آمدن اعتماد اجتماعی به تشکل‌ها خواهد بود که این اعتماد اجتماعی مهمترین سرمایه تشکل‌های اجتماعی است. بسیاری از کشورهای جهان با الگوهای برخط نظارت مردمی و شفافیت و کاستن از نظارت‌های دولتی، به نظارت دقیق‌تر و ایجاد سهولت برای همه ذی‌نفعان دست یافته‌اند که الگویی مناسب در این حوزه تلقی می‌شود.

۶. فساد در حوزه تأمین مالی تشکل‌های اجتماعی

مسائل مالی از مهم‌ترین بسترهای ایجاد فساد در تشکل‌های اجتماعی در تمام جهان است که کشورهای مختلف دنیا با قواعد مالی مشخص از افتادن تشکل‌ها به منجلاب مفاسد اقتصادی، مانند پولشویی و کلاهبرداری جلوگیری می‌کنند. تدوین قانون با توجه ویژه به مساله تأمین مالی، بخش عمده‌ای از فسادهای اقتصادی این حوزه را مرتفع می‌کند.

۷. ابهام در حقوق و تکالیف تشکل‌ها و عدم ضمانت‌اجرایی مناسب برای تحقق آنها

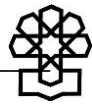
یکی از مهم‌ترین مولفه‌های تاثیرگذار بر عملکرد تشکل‌های اجتماعی، حقوق و تکالیف آنهاست. در واقع حقوق تشکل‌ها به آن‌ها امکان مشارکت مؤثر در جامعه می‌دهد و تکالیف موجب پاسخگویی تشکل‌ها متناسب با حقوق ایشان می‌شود. ابهام در چگونگی تحقق این حقوق و تکالیف و نبود ضمانت‌اجرایی برای عملیاتی‌شدن آن‌ها، منجر به تخلف از مقررات، ناکارآمدی این حوزه و بی‌انگیزگی مردم برای مشارکت می‌شود.

۸. سایر آسیب‌های تشکل‌های اجتماعی در کشور نیز عبارتند از:

- آگاهی پایین جامعه نسبت به مبانی مشارکت و توسعه مشارکتی، ضوابط تأسیس و فعالیت تشکل‌های اجتماعی،

ظرفیت‌ها و فرصت‌های منبعث از آنها؛

- ضعف در آمار و اطلاعات منسجم و متقن در خصوص تعداد تشکل‌های فعال و غیرفعال کشور و توزیع جغرافیایی آنها در کشور و سایر اطلاعات مورد نیاز برای شناخت و برنامه‌ریزی در این حوزه؛
- طولانی و زائد بودن فرایندهای اداری مرتبط با تأسیس و فعالیت تشکل‌های اجتماعی و بی‌توجهی به پیاده‌سازی دولت الکترونیک در این حوزه؛
- ناکارآمدی نظام گزارش‌دهی و گزارش‌گیری دستگاه‌های اجرایی در حوزه برنامه‌های انجام‌شده توسط تشکل‌های مردم‌نهاد و اقدامات دستگاه‌های اجرایی؛
- شفاف‌نبودن اقدام‌های مالی و عملیاتی تشکل‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با آنها.
- قانونگذاری مناسب در حوزه تشکل‌های اجتماعی می‌تواند ضمن حل بسیاری از مشکلات موجود، مشارکت مردم در حکمرانی را ارتقا بخشد و در نتیجه کارآمدی و کیفیت حکمرانی را نیز افزایش دهد. مرکز پژوهش‌های مجلس با استناد به ماده (۱۴۲) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی تدوین پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی را با دو رویکرد «تقویت و تسهیل مشارکت مردم در امور اجتماعی» و «تنظیم‌گری و ساماندهی تشکل‌های اجتماعی در حکمرانی اجتماعی کشور» را در دستور کار خود قرار داد. در این راستا اقدامات زیر انجام شد:
۱. برگزاری بیش از ۱۰۰ جلسه تخصصی با صاحب‌نظران، کارشناسان و ذی‌نفعان مرتبط با تشکل‌های اجتماعی در دولت، قوه قضائیه، نهادهای انقلابی و قوه مقننه و نمایندگان تشکل‌های اجتماعی کشور؛
 ۲. مطالعه تطبیقی تشکل‌های مردم‌نهاد فرانسه، انگلستان، ولز، ترکیه، آمریکا و آلمان؛
 ۳. آسیب‌شناسی وضع موجود تشکل‌ها در ایران؛
 ۴. تهیه و تدوین ۷ گزارش تخصصی در حوزه تشکل‌های اجتماعی.
- مرکز پژوهش‌های مجلس پس از شناخت وضع موجود و مطالعه تجربیات دنیا در حوزه تشکل‌های اجتماعی با مشورت ذی‌نفعان فوق‌الذکر همسو با مبانی دینی و ادبیات نظری روز دنیا، پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی را در ۵ فصل و ۷۲ ماده تدوین و به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌کند.
- * پیش‌نویس مذکور در جلسات کارگروه تشکل‌های اجتماعی مجلس شورای اسلامی بررسی شد و پس از استماع و بررسی نظرات و نقدهای ذینفعان دولتی و غیردولتی برخی از مواد پیش‌نویس پس از اخذ اکثریت آرای اعضای کارگروه، اصلاح شد. مهمترین اصلاحات اعمال شده در کارگروه مذکور به شرح ذیل است:
- الف) تبیین الگوی رتبه‌بندی تشکل‌ها و تصریح شاخص‌های کمی و کیفی آن؛
 - ب) حذف جزئیات مرتبط با سامانه جامع تشکل‌های اجتماعی و ارجاع آن‌ها به آئین‌نامه اجرایی؛
 - پ) اصلاح برخی از صلاحیت‌های عمومی مورد نیاز برای تأسیس تشکل‌ها؛
 - ت) تغییر ترکیب اعضای شورای توسعه مشارکت‌های اجتماعی؛
 - ث) تعیین حداقل ۱۸ سال سن برای متقاضیان تأسیس تشکل‌ها؛
 - ج) ایجاد فرصت کارآفرینی اجتماعی و انجام فعالیت‌های درآمدزا در راستای اهداف تشکل؛
 - چ) اضافه شدن یک نماینده از تشکل‌ها به هیئت حل اختلاف مالیاتی.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، با توجه به اهمیت تشکل‌های اجتماعی در مدیریت جامعه و حساسیت قوانین و مقررات این حوزه همچنان با ذینفعان این حوزه مشارکت و تعامل خواهد داشت تا در جهت بهبود احکام مندرج در این پیش‌نویس، اصلاحاتی را به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی پیشنهاد دهد.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده (۱) - دستگاه اجرایی: منظور از «دستگاه اجرایی» در این قانون، مجموعه دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه و ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و مستثنیات آن ماده می‌باشد که به‌اختصار «دستگاه» نیز خوانده می‌شود.

ماده (۲) - تشکل اجتماعی: تشکل اجتماعی که در این قانون به‌اختصار «تشکل» نامیده می‌شود، شخصیت حقوقی است که توسط اشخاص حقیقی به‌صورت داوطلبانه با رعایت مقررات مندرج در این قانون تأسیس شده و به‌صورتی غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی و با اهداف اجتماعی فعالیت می‌کند.

تبصره «۱» - نیروی انسانی داوطلب که بابت فعالیت در تشکل انتفاعی ندارد در زمان فعالیت در تشکل مشمول خدمات بیمه تأمین اجتماعی نمی‌شود و تشکل هیچ مسئولیتی نسبت به پرداخت حق بیمه فرد مذکور ندارد.

تبصره «۲» - مالکیت، مدیریت، تأمین مالی به‌استثنای موارد مذکور در بندهای «۷» تا «۱۰» ماده (۵۸) این قانون و هرگونه مداخله در تأسیس و اداره تشکل از جانب دستگاه‌ها، ممنوع است.

تبصره «۳» - تقسیم درآمد و سود ناشی از فعالیت‌های تشکل به اعضای تشکل ممنوع است. پرداخت حقوق و مزایا براساس قانون کار مصوب ۱۳۶۹، صرفاً به نیروی غیرداوطلب یا مدیرعامل تمام‌وقت تشکل یا هر دو بلامانع است.

تبصره «۴» - هرگونه فعالیت در جهت کسب و مشارکت در قدرت سیاسی و نقد و اصلاح آن موضوع ماده (۱) قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی مصوب ۱۳۹۴ و تبلیغ له یا علیه نامزدهای انتخاباتی ممنوع است.

تبصره «۵» - تشکل‌های استانی، ملی و بین‌المللی که موضوع فعالیت آنها مشترک است می‌توانند در صورت داشتن صلاحیت‌های عمومی و تخصصی، در همان سطح با رعایت ضوابط این قانون اقدام به تأسیس شبکه کنند. حداقل تعداد تشکل و حداقل تعداد اعضای هیئت‌مدیره تشکل‌های متقاضی برای عضویت در شبکه توسط شورای ملی تعیین می‌شود.

ماده (۳) - موضوع فعالیت تشکل‌ها براساس آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۷۲) به دو گروه حمایتی خدماتی و توسعه اجتماعی تقسیم می‌شود.

ماده (۴) - انواع تشکل‌ها عبارتند از تشکل‌های محلی، تشکل‌های استانی، تشکل‌های ملی، تشکل‌های بین‌المللی، شبکه‌های استانی، شبکه‌های ملی و شبکه‌های بین‌المللی که برای تأسیس باید صلاحیت‌های عمومی و تخصصی مذکور در این قانون را داشته باشند. تشکل و شبکه ملی و تشکل و شبکه بین‌المللی باید به‌ترتیب سابقه فعالیت در سطوح استانی و ملی در کشور و همچنین رتبه‌های ممتاز یا خوب را از نظام رتبه‌بندی داشته باشند. هیچ تشکلی در بدو فعالیت نمی‌تواند مجوز تأسیس تشکل‌های ملی و بین‌المللی را اخذ نماید. تشکل‌های محلی و استانی از داشتن سابقه فعالیت در بدو تأسیس معاف هستند.

تبصره «۱» - سقف تراکنش مالی سالیانه تشکل‌های محلی که در محدوده روستا، دهستان، محله و منطقه موضوع مواد «۱» تا «۴» قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری با اصلاحات و الحاقات بعدی آن فعالیت می‌کنند و ارکان آن از ساکنان همان محدوده فعالیت هستند، توسط شورای ملی موضوع ماده (۶) تعیین می‌شود.

تبصره «۲» - تشکل‌های بین‌المللی و شبکه‌های بین‌المللی هر ۵ سال باید درخواست تمدید مجوز فعالیت خود را در سامانه ثبت نمایند، شورای ملی مکلف است فرایند تمدید مجوز مذکور را براساس ضوابط ماده (۲۰) این قانون، حداکثر ظرف ۳۰ روز کاری طی کند.

ماده (۵) - نظام رتبه‌بندی تشکل‌های اجتماعی: مجموعه‌ای از شاخص‌ها، اصول، قواعد و فرایندهایی است که به‌منظور هدایت و توانمندسازی تشکل‌ها، ایجاد اعتبار و اعتماد عمومی برای آن‌ها و همچنین بررسی شرایط تأسیس تشکل‌ها به‌موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون به‌صورت فصلی و با اعمال موارد ذیل اقدام به رتبه‌بندی تشکل‌ها می‌کند. نظام رتبه‌بندی تشکل‌های اجتماعی به‌اختصار «نظام رتبه‌بندی» نامیده می‌شود،

الف) رتبه‌بندی در چهار گروه: ۱. تشکل محلی، ۲. تشکل استانی، ۳. تشکل و شبکه ملی، ۴. تشکل و شبکه بین‌المللی؛
ب) رتبه‌بندی فاصله‌ای؛

پ) رتبه‌بندی طبقه‌ای در پنج سطح ممتاز، خوب، متوسط، ضعیف و نامطلوب؛

ت) رتبه‌بندی به تفکیک نوع فعالیت حمایتی خدماتی و توسعه‌اجتماعی؛

ث) رتبه‌بندی به تفکیک دسته‌بندی حوزه‌های تخصصی؛

ج) ارزیابی کیفی و نمره‌دهی از طریق خودارزیابی، ارزیابی خدمت‌گیرندگان، نمره‌دهی مردم، بازرسی تشکل، سایر تشکل‌های حوزه تخصصی و شورا؛

چ) ارزیابی کمی از طریق جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مندرج در گزارش‌های ثبت‌شده تشکل‌ها، اداره مالیاتی، بانک مرکزی و شورا؛

ح) تبیین شاخص‌های ترکیبی (کمی و کیفی) ارزیابی برای بررسی:

۱. شاخص‌های کیفی نظام رتبه‌بندی به شرح ذیل است:

- میزان تحقق برنامه‌ها

- اثربخشی عملکرد

- انضباط و شفافیت مالی و عملکردی

- حسن اجرای این قانون

۲. شاخص‌های کمی نظام رتبه‌بندی به شرح ذیل است:

- نسبت هزینه‌های برنامه به کل هزینه‌ها

- نسبت هزینه‌های اداری و عملیاتی به کل هزینه‌ها

- درصد هزینه‌های جذب سرمایه

- نسبت بدهی‌ها به دارایی‌ها

- نسبت سرمایه‌درگرددش به دارایی‌ها

- نسبت حقوق و دستمزد (هزینه جاری) به کل هزینه‌ها
 - نسبت حقوق هیئت مدیره به کل حقوق و دستمزد کارکنان
 - نسبت کمک‌های غیردولتی به کل منابع
 - نسبت کمک‌های خارجی به کل منابع
 - نسبت سرمایه و آورده مؤسسين به کل منابع
 - نسبت حق عضویت اخذ شده از اعضا به کل منابع
 - نسبت منابع ناشی از خرید خدمات عمومی و طرح‌های دولتی به کل منابع
 - نسبت فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با اهداف تشکل به کل منابع
 - نسبت تعداد اعضا به تعداد کل (اعضا، داوطلبین، کارکنان)
 - نسبت تعداد اعضای هیئت مدیره به تعداد کل اعضا
 - نسبت تعداد داوطلبین به تعداد کل
 - نسبت تعداد کارکنان به تعداد کل
 - تذکرها، تویخ‌ها، تعداد موارد سلب اختیار مدیریتی و محکومیت‌های قطعی قضایی.
 - تشویق‌های ملی و بین‌المللی
 - مقام‌ها، جایگاه‌ها و افتخارات ملی و بین‌المللی
- تبصره «۱»-** شاخص‌های کیفی ۳۰ درصد و شاخص‌های کمی ۷۰ درصد از کل امتیازات نظام رتبه‌بندی را شامل می‌شود.
- تبصره «۲»-** اوزان شاخص‌های کمی و کیفی متناسب با انواع تشکل و موضوع‌های فعالیت آن‌ها به تصویب شورای ملی و تایید وزیر کشور می‌رسد.
- تبصره «۳»-** مقام مشورتی عام و خاص و امکان حضور در واحدهای سازمانی دستگاه‌ها، موضوع بند «۱۲» ماده (۳۴)، مشاوره و اظهار نظر کارشناسی و تخصصی موضوع بند «۱۰» ماده (۳۴)، تخصیص ظرفیت‌ها و امکانات غیرنقدی عمومی، واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دولتی، واگذاری تصدی‌های اجتماعی دولت، دسترسی به رسانه ملی، همچنین بخشی از تشویق‌ها و تنبیه‌ها در خصوص عملکرد تشکل‌ها متناسب با امتیاز مکتسبه ایشان در نظام رتبه‌بندی اعطا می‌شود.
- ماده (۶)- شورای توسعه مشارکت‌های اجتماعی:** به منظور حمایت، هدایت و نظارت بر عملکرد تشکل‌ها، شورای توسعه مشارکت‌های اجتماعی که به اختصار «شورا» خوانده می‌شود به صورت سلسله‌مراتبی در سطح ملی با عنوان «شورای ملی» در وزارت کشور و در سطح شهر، بخش و شهرستان و استان با عنوان «شورای استانی» در استانداری و در سطح روستا، دهستان، محله و منطقه با عنوان «شورای محلی» در فرمانداری براساس مواد این قانون تشکیل می‌شود.
- ماده (۷)- کارگروه روابط بین‌الملل تشکل‌های اجتماعی:** کارگروه روابط بین‌الملل تشکل‌های اجتماعی که به اختصار «کارگروه بین‌الملل» نامیده می‌شود، در صورت وصول درخواست رسمی تشکل‌ها از طریق سامانه برای حضور در دوره‌های آموزشی و مشارکت در برنامه‌ها و طرح‌های بین‌المللی موضوع بند «۶» ماده (۳۶) این قانون به شورای

ملی و تعیین مسیرهای مورد تأیید نقل و انتقال مالی بین‌المللی موضوع ماده (۵۹) این قانون، توسط دبیر شورای ملی تشکیل می‌شود.

ماده (۸) - سامانه جامع تشکل‌های اجتماعی: سامانه‌ای است که توسط وزارت کشور ایجاد و پشتیبانی می‌شود و اداره و راهبری آن در اختیار شورا است. سامانه جامع تشکل‌های اجتماعی که به‌اختصار «سامانه» خوانده می‌شود مشتمل بر افزونه‌های شورا، پیشنهادهای و نظارت، رخ‌نمای تشکل‌ها، فرایند صدور مجوز، افزونه دستگاه‌های تخصصی، آموزش، گزارش‌های مالی و عملکردی تشکل‌ها و دستگاه‌ها، اطلاعات و پیش‌خوان‌های (داشبورد) مدیریتی و سایر افزونه‌های موردنیاز اجرای این قانون است. شورا مکلف است تمامی اقدامات، برنامه‌ها و تصمیم‌های تشکل‌ها، شوراها و دستگاه‌های مرتبط با این قانون را به‌صورت شفاف و برخط منتشر نماید.

تبصره «۱» - وزارت کشور مکلف است در ایجاد و استقرار سامانه، نسبت به صیانت و حفاظت از اطلاعات اشخاص و رعایت مقررات امنیت فضای تبادل اطلاعات (افتا) اقدام کند.

ماده (۹) - سند توسعه مشارکت: سندی مشتمل بر مسائل و موضوعات اجتماعی مرتبط، توزیع جغرافیایی آنها، توزیع ظرفیت‌ها و امکانات حمایتی دستگاه، استانداردها و شاخص‌های تخصصی و عملکردی و ابزارها و نحوه ارزیابی تشکل‌های حوزه فعالیت دستگاه، اولویت‌بندی اقدامات مشارکتی دستگاه با تشکل‌ها، دانش و مهارت‌ها و شایستگی‌های رفتاری فردی برای تأسیس و اداره تشکل در حوزه تخصصی دستگاه، اطلاعات و اسناد غیرمحرمانه دستگاه، انجا و اشکال همکاری تشکل‌ها با دستگاه و فرایندهای اجرایی و نظارتی آن است.

ماده (۱۰) - مقام مشورتی: سمتی در دستگاه‌ها است که در دو سطح عام و خاص به‌منظور ایجاد فرصت و امکان اظهارنظر، تصمیم‌سازی، نظارت، مطالبه‌گری و مشارکت فعال و مؤثر تشکل‌ها در امور اجتماعی موضوع فعالیت دستگاه به‌موجب آیین‌نامه موضوع ماده (۷۰) این قانون ایجاد می‌شود.

ماده (۱۱) - صلاحیت: به مجموعه‌ای از شرایط و شایستگی‌هایی مورد نیاز برای تأسیس و اداره تشکل گفته می‌شود که شامل صلاحیت‌های عمومی و تخصصی است.

الف) صلاحیت‌های عمومی به شرح ذیل است:

۱. التزام عملی به قانون اساسی و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران؛

۲. داشتن تابعیت ایرانی برای اعضای هیئت‌مدیره و مدیرعامل تشکل‌های محلی، استانی و ملی؛

تبصره - اتباع خارجی می‌توانند در تشکل‌ها یا شبکه‌های بین‌المللی عضو باشند لکن مدیرعامل و بازرس تشکل باید تابعیت ایرانی داشته باشند.

۳. عدم محکومیت کیفری مؤثر و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی؛

۴. عدم وابستگی به احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های غیرقانونی و معاند داخلی و خارجی؛

۵. عدم اشتها به سوء شهرت و اعتقاد به اسلام

تبصره - اقلیت‌های دینی مذکور در قانون اساسی صرفاً از شرط اعتقاد به اسلام معافاند و سایر شرایط قانونی

لازم را باید دارا باشند.

ب) صلاحیت‌های تخصصی به مجموعه‌ای از دانش و مهارت‌های تخصصی برای تأسیس و اداره تشکل گفته می‌شود که در «سند توسعه مشارکت» دستگاه‌های تخصصی موضوع بند «ث» ماده (۲۱) تعیین می‌شود و در سامانه منتشر می‌شود.

ماده (۱۲) - شورای ملی با ترکیب ذیل در وزارت کشور تشکیل می‌شود:

۱. رئیس سازمان امور اجتماعی کشور به‌عنوان رئیس؛
۲. چهار نماینده از تشکل‌های ملی و بین‌المللی به انتخاب تشکل‌ها و شبکه‌های موضوع این بند؛
۳. قاضی منتخب دادستان کل؛
۴. معاون مربوطه در دستگاه‌های تخصصی حسب مورد؛
۵. نمایندگان شورای عالی استان‌ها، شهرداری و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در سطح معاونت و حسب مورد به‌عنوان ناظر؛
۶. نماینده کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر.
۷. دستگاه‌های نظارتی به‌عنوان ناظر.

ماده (۱۳) - شورای استانی با ترکیب ذیل در استانداری تشکیل می‌شود:

۱. مدیرکل دفتر امور اجتماعی - فرهنگی استانداری به‌عنوان رئیس؛
۲. سه نماینده از تشکل‌های استانی به انتخاب تشکل‌ها و شبکه‌های استانی موضوع این بند؛
۳. قاضی منتخب دادستان مرکز استان؛
۴. مدیرکل مربوطه در دستگاه‌های تخصصی حسب مورد؛
۵. نمایندگان شورای استان، شهرداری و رئیس صدا و سیما مرکز استان در سطح اداره کل و حسب مورد به‌عنوان ناظر؛
۶. دستگاه‌های نظارتی به‌عنوان ناظر.

ماده (۱۴) - شورای محلی با ترکیب ذیل در فرمانداری تشکیل می‌شود:

۱. نماینده فرماندار به‌عنوان رئیس؛
۲. دو نماینده از تشکل‌های محلی به انتخاب تشکل‌های موضوع این بند؛
۳. رئیس اداره مربوطه در دستگاه‌های تخصصی حسب مورد؛
۴. نمایندگان شورای شهر در سطح رئیس اداره و حسب مورد به‌عنوان ناظر؛
۵. دستگاه‌های نظارتی به‌عنوان ناظر.

ماده (۱۵) - حضور دستگاه تخصصی موضوع تبصره «۱» ماده (۲۱) این قانون که حسب مورد با دعوت رئیس شورا در شورا حضور می‌یابد، صرفاً محدود به موضوع تخصصی مقتضی است و در سایر موضوعات حق حضور و حق رأی ندارد.

ماده (۱۶) - کارگروه بین‌الملل با ترکیب ذیل توسط دبیر شورای ملی تشکیل می‌شود:

۱. رئیس شورای ملی به‌عنوان رئیس کارگروه بین‌الملل؛
۲. معاون امور بین‌الملل قوه قضائیه و دبیر ستاد حقوق بشر؛
۳. معاون اجتماعی یا عناوین مشابه در وزارت اطلاعات؛

۴. معاون اجتماعی یا عناوین مشابه در سازمان اطلاعات سپاه؛

۵. معاون امور حقوقی و بین‌الملل یا عناوین مشابه در وزارت امور خارجه؛

ماده (۱۷) - دبیرخانه‌ای توسط رئیس شورا برای پیگیری مصوبات شورا و انجام فعالیت‌های اجرایی آن و سایر تکالیف محوله در این قانون تشکیل می‌شود. دبیرخانه شورا در سطح ملی در وزارت کشور و در سطح شهر، بخش، شهرستان و استان در استانداری و در سطح روستا، دهستان، محله و منطقه در فرمانداری تشکیل می‌شود. معاون مشارکت‌های اجتماعی سازمان امور اجتماعی به‌عنوان دبیر شورای ملی باید بدون حق‌رای در تمامی جلسات شورای ملی حضور داشته باشد.

ماده (۱۸) - جلسات شورا باید حداکثر هر دو هفته یکبار تشکیل شود. جلسات شورا با حضور دو سوم اعضا رسمیت می‌یابد. فرایند رأی‌گیری در شورا علنی و شفاف است و کلیه تصمیمات شورا پس از تأیید و تنفیذ اکثریت مطلق اعضای دارای حق رای و انتشار در سامانه لازم‌الاجرا خواهد بود.

ماده (۱۹) - نمایندگان تشکل‌های عضو شورا هر دو سال یکبار از طریق فرایند فراخوان عمومی و با اکثریت مطلق آرا انتخاب می‌شوند. نماینده تشکل‌ها با حکم وزیر کشور به عضویت شورا در خواهد آمد. تشکل‌های منتخب نمی‌توانند بیش از دو دوره متوالی و در کل بیش از سه دوره عضو باشند. ضوابط و نحوه انتخاب نمایندگان تشکل‌ها و دستگاه‌های عضو شورا، صلاحیت‌های تخصصی اعضای شورا و شرایط احراز پست‌های دبیرخانه شورا متناسب با ماهیت و موضوع فعالیت‌ها، تشکل‌ها، نحوه برگزاری جلسات شورا و اخذ و انتشار مصوبات شورا به موجب آیین‌نامه موضوع ماده (۷۲) این قانون تعیین می‌شود.

تبصره - غیبت بیش از دو جلسه نمایندگان دستگاه‌های عضو در شورا به‌منزله نقض قوانین و مقررات مربوط است و مشمول تنبیه‌های موضوع (۶۲) این قانون می‌شود. همچنین در صورتی که نماینده تشکل در شورا، سه جلسه متوالی و چهار جلسه متناوب در جلسات شورا حاضر نباشد، عضویت نماینده آن تشکل در شورا لغو و تا سه سال عضویت در شورا برای آن تشکل ممنوع می‌باشد.

فصل دوم - مجوز تأسیس، فعالیت و ثبت

ماده (۲۰) - هرگونه فعالیت در قالب تشکل‌ها منوط به اخذ مجوز تأسیس و مجوز فعالیت توسط شورا و ثبت مطابق این قانون است. انجام تمامی فرایندهای موضوع این ماده شامل صدور مجوز تأسیس، مجوز فعالیت و ثبت، یک سال پس از تصویب این قانون صرفاً از طریق سامانه مجاز خواهد بود.

ماده (۲۱) - هر فرد ایرانی دارای حداقل ۱۸ سال تمام، می‌تواند با رعایت مفاد این قانون و آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۷۲) این قانون، درخواست تأسیس تشکل را در قالب گروهی حداقل پنج‌نفره و در موضوعی مشخص، متناسب با محدوده فعالیت موردنظر خود، به‌صورت برخط و از طریق سامانه به دبیرخانه شوراها ارائه کند. صدور مجوز تأسیس توسط دبیرخانه شورای مربوطه، منوط به انجام استعلامات زیر است:

الف) از سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای بررسی عنوان تشکل، راستی‌آزمایی اطلاعات شخصی مؤسسان و اعضا، کد ثنا، کد فراگیر ملی برای اتباع خارجی داوطلب، شماره تماس متقاضی، نداشتن بدهی مالیاتی مؤسسان، سند سرمایه اولیه تشکل در سامانه.

ب) از شورا در خصوص تطابق درخواست ارسال شده با موضوع تشکل و بررسی صحت گواهینامه آموزش‌های پیش از تأسیس برای سمت‌های بازرس و مدیرعامل تشکل.

پ) از نیروی انتظامی، وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه از حیث داشتن صلاحیت‌های عمومی مؤسسان.

ت) از وزارت امور خارجه در خصوص تأسیس و فعالیت تشکل‌های خارجی در ایران یا فعالیت تشکل‌های ایرانی در خارج از کشور.

ث) از دستگاه تخصصی مرتبط با حوزه فعالیت تشکل در مورد عدم مغایرت فعالیت‌های تشکل با چارچوب وظایف آن و همچنین صلاحیت‌های تخصصی موضوع بند «ب» ماده (۱۱) این قانون برای حداقل یک نفر از مؤسسان در صورتی که موضوع فعالیت تشکل تخصصی است؛ دسته‌بندی حوزه‌های تخصصی و نحوه تشخیص فعالیت تخصصی و غیرتخصصی و نیز دستگاه مرتبط با فعالیت‌های تخصصی براساس آیین‌نامه اجرایی این قانون است.

تبصره ۱- وزارت کشور مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان اوقاف و امور خیریه، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ورزش و جوانان، سازمان حفاظت محیط زیست، کمیته امداد امام خمینی، شهرداری، جمعیت هلال احمر و سایر دستگاه‌های مرتبط با تشکل‌ها، آیین‌نامه اجرایی شیوه طبقه‌بندی موضوعات و تعیین دستگاه‌های تخصصی موضوع بند «ث» این ماده را تدوین و حداکثر ۳ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران برساند.

تبصره ۲- دستگاه‌های مذکور در این ماده نمی‌توانند تأییدیه مشروط و مقید برای تأسیس تشکل داشته باشند و پاسخ رد درخواست تأسیس تشکل و دلایل آن باید در زمان مقرر در این قانون به صورت رسمی در سامانه به مؤسسان ابلاغ شود.

ماده (۲۲)- نماینده متقاضیان تأسیس تشکل باید اطلاعات شخصی خود و سایر متقاضیان، گواهی آموزش‌های عمومی و تخصصی مدیرعامل و بازرس پیش از تأسیس تشکل، عنوان تشکل، موضوع فعالیت، منطقه و سطح فعالیت، دستگاه‌های تخصصی مرتبط با فعالیت و همچنین شرح مختصری از اهداف، برنامه و شیوه تحقق آنها را در سامانه بارگذاری نمایند. اطلاعات ثبت شده باید توسط سامانه به صورت برخط و آنی در اختیار دبیرخانه شورا و دستگاه‌های تخصصی قرار گیرد. نهادهای مذکور باید ظرف مدت ۱۰ روز کاری نظر خود را اعلام نمایند، در غیر این صورت سامانه به صورت خودکار اقدام به صدور مجوز تأسیس تشکل می‌کند.

ماده (۲۳)- به منظور اخذ مجوز فعالیت تشکل، مؤسسان حداکثر ۳۰ روز کاری پس از دریافت مجوز تأسیس می‌توانند درخواست خود را به همراه اساسنامه پیشنهادی از طریق سامانه به دبیرخانه شورا ارائه نمایند؛ عدم ارسال در محدوده زمانی مشخص شده به منزله انصراف از تأسیس تشکل قلمداد می‌شود. اساسنامه باید توسط سامانه به صورت برخط و آنی در اختیار دستگاه‌های موضوع ماده (۲۱) این قانون قرار گیرد. تا دستگاه‌های مذکور به منظور صدور مجوز فعالیت،

عدم منافات اساسنامه تشکل‌ها با قوانین و مقررات کشور بررسی و حداکثر ۳۰ روز کاری پس از وصول درخواست مجوز فعالیت، از طریق سامانه به مؤسسان اعلام نمایند. عدم پاسخ در موعده مقرر به منزله تأیید درخواست می‌باشد.

تبصره «۱»- هرگونه تغییر در اساسنامه باید به تأیید شورا برسد. عدم پاسخ شورا در موعده ۱۰ روز کاری به منزله تأیید تغییرات اساسنامه می‌باشد. نحوه تغییر اساسنامه براساس آیین‌نامه اجرایی این قانون خواهد بود.

تبصره «۲»- تصریح مواردی اعم از عنوان، نوع تشکل، موضوع فعالیت، اهداف، محدوده جغرافیایی فعالیت، منابع، فعالیت‌های درآمدزا و روش‌های تأمین مالی، مدت فعالیت، مرکز اصلی فعالیت، نحوه ایجاد شعب، محل دفاتر و شعب، ساختار سازمان (عضوپذیر یا هیئت امنایی)، ارکان و تشکیلات سازمان و نحوه انتخاب، شرح وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های آنها، صاحبان امضا، شرایط پذیرش عضو، نحوه تغییر و تجدید در اساسنامه، نحوه انحلال، مشخص ساختن وضعیت دارایی‌ها پس از انحلال، میزان سرمایه اولیه و دوره زمانی تشکیل جلسات حسب مورد مجمع عمومی یا هیئت‌امنا تشکل در اساسنامه الزامی است.

ماده (۲۴)- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است پس از دریافت برخط مجوز فعالیت تشکل و اساسنامه تنفیذ شده از طریق سامانه اقدام معمول برای ثبت تشکل، صدور شماره ثبت و شماره شناسایی ملی و همچنین ارجاع برای نشر عمومی آگهی ثبت در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران را حداکثر در مدت ۱۵ روز کاری انجام داده و نتایج را در سامانه بارگذاری کند. عدم انجام اقدامات مذکور به منزله «ممانعت از اجرای تکالیف مقرر در این قانون» و مشمول تنبیه‌های موضوع ماده (۶۲) این قانون می‌باشد.

ماده (۲۵)- شورا مکلف است پس از دریافت نتایج اقدامات سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به صورت برخط از طریق سامانه، شناسه تشکل و پروانه فعالیت تشکل را صادر و منتشر کند.

تبصره - شناسه تشکل، شناسه‌ای انحصاری مشتمل بر شماره ثبت، حوزه اجتماعی موضوع فعالیت، منطقه جغرافیایی فعالیت و نوع تشکل است.

ماده (۲۶)- در صورت رد درخواست متقاضی در هر مرحله از فرایند این فصل از قانون (صدور مجوز تأسیس یا فعالیت یا ثبت یا صدور پروانه) دبیرخانه شورا موظف‌اند دلایل عدم پذیرش آن را به صورت رسمی از طریق سامانه در مدت مقرر این قانون به متقاضیان اعلام نمایند. متقاضیان می‌توانند نسبت به عدم پذیرش درخواست خود در هر مرحله به شورا اعتراض یا به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند. همچنین عدم اعلام نظر در هر مرحله در خصوص درخواست متقاضیان در بازه زمانی تعیین شده در این قانون، به منزله تأیید درخواست متقاضی است.

ماده (۲۷)- وزارت امور خارجه موظف است قبل از صدور مجوز تأسیس و/یا فعالیت برای تشکل‌های خارجی که تحت عنوان سازمان‌های غیردولتی یا غیرانتفاعی شناسایی می‌شوند، وضعیت ثبت این تشکل‌ها در کشور مبدأ، محدوده زمانی و مکانی فعالیت تشکل‌ها در کشور و اساسنامه آنها در کشور مبدأ را بررسی و به شورای ملی گزارش کند.

تبصره- تشکل‌های خارجی تنها پس از اتمام فرایند ثبت، مجاز خواهند بود که در ایران فعالیت نمایند؛ فرایند ثبت تشکل‌های خارجی، از طریق سامانه و پس از تأیید کارگروه بین‌الملل و مشابه تشکل‌های داخلی پس از صدور مجوز فعالیت توسط شورای ملی صورت خواهد گرفت.

ماده (۲۸) - تشکل‌های محلی پس از تقدیم رسمی درخواست تأسیس، صرفاً مکلف به تکمیل رخنمای خود در سامانه هستند. فرایند ثبت در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و روزنامه رسمی، دریافت کد شناسایی و صدور پروانه فعالیت توسط دبیرخانه شورا در سامانه انجام می‌شود و به صورت برخط به اطلاع کلیه نهادهای نظارتی و تخصصی مربوطه می‌رسد و از سایر اقدامات این فصل مستثنی هستند. داشتن اساسنامه و ساختار نهادی متشکل از هیئت‌مدیره یا هیئت‌امنا و مدیرعامل و بازرس و همچنین داشتن دفتر اصلی و شعبه برای تشکل‌های محلی اختیاری می‌باشد.

تبصره - در صورتی که مؤسسان تشکل محلی در بدو تأسیس توان یا امکان تکمیل رخنما را نداشته باشند دبیرخانه شورای محلی پس از دریافت درخواست مکتوب مؤسسان تشکل، مسئول راهنمایی، کمک، ثبت اطلاعات تشکل در سامانه و تکمیل فرایند تأسیس و فعالیت تشکل محلی می‌باشد. همچنین در شرایط مذکور دبیرخانه شورای محلی پس از صدور پروانه، فعالیت‌ها و برنامه‌های تشکل‌های محلی را در سامانه ثبت نمایند.

ماده (۲۹) - شبکه‌های ملی و بین‌المللی و تشکل‌های بین‌المللی هر پنج سال باید درخواست تمدید مجوز فعالیت خود را در سامانه ثبت نمایند، شورای ملی مکلف است فرایند تمدید مجوز مذکور را براساس ضوابط ماده (۲۲) این قانون، حداکثر ظرف ۳۰ روز کاری طی کند. فعالیت تشکل‌های موضوع این ماده منوط به تمدید مجوز آنها توسط شورا است.

ماده (۳۰) - تمامی شبکه‌ها و تشکل‌هایی که قبل از تصویب این قانون مجوز تأسیس یا فعالیت دریافت کرده یا ثبت شده‌اند مکلفند حداکثر تا ۳ ماه پس از ایجاد سامانه اقدام به تکمیل رخنما و اطلاعات موردنیاز سامانه مذکور نمایند در غیر این صورت مطابق ماده (۶۴) این قانون با آنها برخورد خواهد شد. دبیرخانه شورای ملی مکلف است این حکم را از طریق سامانه و سایر شیوه‌های اطلاع‌رسانی رسمی به اطلاع تشکل‌ها برساند.

تبصره - تشکل‌های منطقه‌ای و تشکل‌های شهرستانی پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون می‌توانند بدون نیاز به اخذ مجوز جدید، به ترتیب در سطح ملی و استانی فعالیت کنند.

ماده (۳۱) - تأسیس و فعالیت تشکل‌هایی که ساختار هیئت امنایی دارند صرفاً در قالب تشکل محلی یا استانی یا ملی و با موضوع فعالیت‌های حمایتی خدماتی که تمام منابع مالی آنها توسط مؤسسان تأمین می‌شود و در اساسنامه آنها به‌طور شفاف با قید «عدم پذیرش کمک‌ها و اعانات و هدایای دیگران و تأمین منابع مالی صرفاً از طریق مؤسسان» درج می‌شود، امکان‌پذیر است. حداقل سرمایه اولیه برای تأسیس و فعالیت تشکل‌های موضوع این ماده به صورت سالیانه توسط شورای ملی تعیین و به تأیید وزیر کشور خواهد رسید.

تبصره - کلیه تشکل‌های هیئت‌امنایی که تا پیش از لازم‌الاجرا شدن این قانون در سطح بین‌المللی یا در هر سطحی با موضوع فعالیت‌های توسعه اجتماعی تأسیس شده‌اند باید حداکثر یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تغییر ساختار و اصلاح اساسنامه تشکل خود و تبدیل شدن به ساختار عضوپذیر اقدام نمایند یا اینکه سطح و موضوع فعالیت خود را منطبق با این ماده اصلاح نمایند. ترک فعل تشکل در این خصوص بدون اعمال سایر تنبیه‌های مشمول بند «۴» ماده (۶۴) این قانون است.

ماده (۳۲) - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، صدور مجوز تأسیس و فعالیت تشکل‌ها و هرگونه اظهارنظر، پاسخ استعلامات و تصمیم در خصوص تأسیس، فعالیت و ثبت تشکل‌ها در هر مرحله از فرایند مندرج در این فصل به صورت برخط و از طریق سامانه توسط دبیرخانه شورای مربوطه انجام می‌شود.

ماده (۳۳) - کارگروه بین‌الملل مکلف است درخواست‌های واصله موضوع بند «۶» ماده (۳۶) و ماده (۵۹) این قانون را به‌گونه‌ای که امتیاز و انتفاع ناشی از درخواست از تشکل سلب نشود، بررسی و حداکثر پس از دو هفته پاسخ بدهد. عدم پاسخ در موعد مقرر به‌منزله تأیید درخواست است.

فصل سوم - حقوق و تکالیف

ماده (۳۴) - تشکل‌ها پس از اخذ پروانه فعالیت در حدود جغرافیایی و موضوع فعالیت خود و همچنین متناسب با نوع تشکل از حقوق زیر برخوردار می‌شوند:

۱. مطالبه‌گری، نظارت، دیده‌بانی در امور اجتماعی موضوع فعالیت، برگزاری اجتماعات و راهپیمایی‌ها در چارچوب قوانین مربوطه و گزارش و پیگیری آن دسته از اموری که رویدادها، عملکرد و رفتار مسئولین و دستگاه‌ها شباهت اجتماعی ایجاد کرده است، نزد مراجع ذی‌صلاح.
۲. دادخواهی در مراجع قضایی در حوزه‌های اجتماعی مطابق ماده (۶۶) قانون آیین دادرسی کیفری، مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی.
۳. برخورداری از حقوق و حمایت‌های مصرح در قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱۳۹۴ در انجام امور موضوع بند «۱» این ماده.
۴. ارائه خدمات آموزشی و انتشار نشریه و ایجاد تارنما و پایگاه داده اینترنتی و استفاده از سایر ابزارهای اطلاع‌رسانی و محصولات فرهنگی، آموزشی و پژوهشی و برگزاری همایش‌ها با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
۵. مشارکت در اجرای برنامه‌ها و طرح‌های بخش خصوصی داخلی از طریق تفاهم یا عقد قرارداد با آنها.
۶. اجرای برنامه‌ها و طرح‌های خدماتی، عمرانی و توسعه‌ای دولت در حوزه فعالیت تشکل با اولویت تشکل‌های محلی و براساس نظام رتبه‌بندی.
۷. عقد تفاهم‌نامه و قرارداد همکاری با اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و عمومی غیردولتی داخلی مطابق مقررات جاری کشور و براساس نظام رتبه‌بندی.
۸. حضور در برنامه‌های آموزشی و عقد قرارداد، مشارکت یا همکاری با سفارتخانه‌ها، سازمان‌های غیرانتفاعی خارجی و نهادهای بین‌المللی داخلی و خارجی پس از اخذ مجوز از کارگروه بین‌الملل.
۹. استفاده از ظرفیت‌ها و تجهیزات دستگاه‌ها با اولویت تشکل‌های محلی و براساس نظام رتبه‌بندی به‌صورتی که به اجرای وظایف دستگاه‌ها خللی وارد نشود.
۱۰. مشاوره و اظهارنظر و ارائه پیشنهاد راهکارها در حدود تخصص و موضوع فعالیت به دستگاه‌ها و در دعاوی قضایی و پذیرفته‌شدن در فرایند تصمیم‌سازی در قوای سه‌گانه کشور.
۱۱. دسترسی به اسناد غیرمحرمانه مندرج در سند توسعه مشارکت دستگاه‌ها، موضوع ماده (۹) این قانون و موضوع ماده (۱) قانون «مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی» مصوب ۱۳۵۳، در حوزه فعالیت تشکل در دستگاه‌ها به جهت رسیدگی به وظایف و اهداف خود.

۱۲. برخورداری از جایگاه مشورتی عام و خاص در دستگاه‌ها و امکان حضور در معاونت اجتماعی یا واحدهای سازمانی با عناوین مشارکت‌های اجتماعی یا مشارکت‌های مردمی و سایر عناوین مشابه در دستگاه‌های تخصصی و مرتبط موضوع این قانون به منظور تقویت توان تصمیم‌گیری تخصصی، نظارت علمی و مطالبه‌گری مردمی در دستگاه.

۱۳. دسترسی به رسانه ملی و بهره‌مندی از برنامه‌ها، مستندها، مصاحبه و مناظرات، فیلم و سریال در حوزه مشارکت اجتماعی و مرتبط با اهداف تشکل‌ها.

تبصره «۱»- شورا مسئول پیگیری و تحقق حقوق فوق می‌باشد و باید سالانه گزارش تفصیلی کمی و کیفی تحقق این موارد را به صورت شفاف در سامانه بارگذاری و به صورت عمومی منتشر کند.

تبصره «۲»- شورا مکلف است هرگونه کوتاهی یا ترک فعل مشاهده شده خود یا گزارش شده از جانب دستگاه‌ها در خصوص تحقق حقوق مصرح در این ماده را از طریق مراجع ذیصلاح قضایی پیگیری و نتایج را به صورت عمومی در سامانه منتشر کرده و به اطلاع ذی‌نفعان برساند. مردم و تشکل‌ها نیز می‌توانند مستقلاً در این خصوص طرح دعوی نمایند.

ماده (۳۵)- تشکل‌ها می‌توانند در راستای اهداف اساسنامه، برای آحاد مردم و متقاضیان تأسیس تشکل اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی نمایند لکن تنها شبکه‌هایی که براساس نظام رتبه‌بندی به تأیید شورای ملی برسند می‌توانند گواهینامه رسمی را با سربرگ مشترک شبکه و شورای ملی صادر نمایند. این گواهی به‌عنوان آموزش‌های پیش از تأسیس موردنیاز صدور مجوز تأسیس تشکل پذیرفته می‌شود.

ماده (۳۶)- تشکل‌ها دارای تکالیف زیر هستند:

۱. پرهیز از فعالیت علیه استقلال، آزادی، هویت و وحدت ملی، تمامیت ارضی کشور و موازین اسلامی.
 ۲. انضباط و شفافیت مالی در چارچوب این قانون و قوانین و مقررات مربوطه.
 ۳. تکمیل رخ‌نمای تشکل در سامانه.
 ۴. ثبت دفاتر و شعب تشکل در اماکن غیرمسکونی.
 ۵. ثبت فعالیت‌های تشکل و مستندات مرتبط به آنها به شرح ذیل در سامانه:
 - الف) گزارش مالی سالیانه
 - ب) گزارش حسابرسی رسمی
 - ج) گزارش عملکردی سالیانه
 - د) گزارش فرایند شروع و تکمیل برنامه‌ها و طرح‌های خدماتی، عمرانی و توسعه‌ای در حال اجرا
 ۶. اطلاع‌رسانی و اخذ مجوزهای لازم برای حضور در برنامه‌های آموزشی و عقد قرارداد، مشارکت یا همکاری با سفارتخانه‌ها، سازمان‌های غیرانتفاعی خارجی و نهادهای بین‌المللی داخلی و خارجی پیش از اقدام به همکاری از کارگروه بین‌الملل.
 ۷. رعایت استانداردهای عملکردی مندرج در سند توسعه مشارکت تمامی دستگاه‌های مرتبط با حوزه فعالیت تشکل.
- تبصره-** تشکل‌های محلی از بند «۴» این ماده معاف هستند و سایر تشکل‌ها نیز در صورتی که موافقت مکتوب و رسمی تمامی مالکین را داشته باشند، می‌توانند در اماکن مسکونی نیز فعالیت نمایند.

ماده (۳۷) - تشکل‌ها مکلف‌اند فعالیت‌های اداری و مالی خود، از جمله منابع و مصارف آن را به شرح زیر، در چارچوب این قانون و اساسنامه مصوب مربوط انجام دهند:

الف) انجام تمامی دریافت‌ها و پرداخت‌ها از طریق حساب بانکی رسمی به نام تشکل و ثبت عملکرد مالی در دفاتر مالی تشکل؛

ب) ثبت گزارش عملکردی مشتمل بر فعالیت‌ها، اقدامات، برنامه‌ها و نتایج اقدامات یک‌ساله و گزارش مالی سالانه، با تصریح محل تأمین منابع مالی داخلی و خارجی و نحوه مصرف آنها در سامانه
پ) آموزش و توانمندسازی مدیرعامل، بازرس و سایر اعضا

ت) فراهم کردن امکان بازرسی دوره‌ای به صورت ۶ ماهه یا موردی بازرسان دبیرخانه شورای مربوطه به اطلاعات و اسناد مالی و عملکردی، در حضور نماینده تشکل و در محل دفتر تشکل.

ث) تشکل‌ها در سال مالی که بیش از سقف ریالی موضوع بند «۳» ماده (۳۸) این قانون، تعاملات مالی داشتند، باید گزارش حسابرسی رسمی تشکل را در سامانه بارگذاری نمایند.

تبصره - شورا مکلف است اظهارنظر تفصیلی و نمره کسب شده تشکل را از طریق بررسی گزارشات واصله از حسابرس رسمی، بازرس تشکل، مدیرعامل/رئیس هیئت‌مدیره تشکل و دستگاه تخصصی و یافته‌های شورا، در سامانه بارگذاری کند.
ماده (۳۸) - وظایف شورای ملی به شرح ذیل است:

۱. خط‌مشی‌گذاری، وضع مقررات و برنامه‌ریزی برای تقویت مشارکت اجتماعی در کشور، توانمندسازی تشکل‌ها، توسعه فعالیت‌های اجتماعی، تقویت همبستگی ملی، افزایش سواد و آگاهی عمومی در خصوص الگوهای مشارکت اجتماعی و بهبود فضای مشارکت‌های مردمی.

۲. نظارت بر حسن اجرای خط‌مشی‌ها، مقررات و برنامه وضع شده موضوع بند «۱» این ماده.

۳. تعیین و اعلام سالیانه موارد ذیل:

۳-۱. سقف ارزش مالی برنامه‌ها و طرح‌هایی که الزام به ثبت در سامانه دارد،

۳-۲. سقف تراکنش‌های مالی که تشکل‌های محلی را ملزم به تأسیس تشکل استانی می‌کند،

۳-۳. سقف ارزش مالی که تشکل را ملزم به انجام حسابرسی رسمی می‌کند.

۳-۴. حداقل تعداد تشکل و حداقل تعداد اعضای هیئت‌مدیره تشکل‌های متقاضی برای عضویت در شبکه.

۳-۵. حداقل سرمایه اولیه برای تأسیس و فعالیت تشکل‌های موضوع ماده (۳۱) این قانون.

۳-۶. حداقل ساعات موردنیاز برای اجرای برنامه‌های صوتی و تصویری در سازمان صداوسیما و شبکه‌های استانی آن.

۳-۷. تعیین سقف حق‌الزحمه یا حقوق یا عناوین مشابه به مدیرعامل تمام‌وقت براساس قانون کار مصوب ۱۳۶۹؛

۴. تدوین برنامه‌های آموزشی مرتبط با تأسیس و فعالیت تشکل‌ها و پیگیری و نظارت بر حسن اجرای آن.

۵. ارائه اظهارنظر رسمی شورای ملی در خصوص گزارش‌های عملکردی و مالی تشکل‌ها و شبکه‌های ملی و بین‌المللی و گزارش سالیانه مالی و عملکردی دستگاه‌های تخصصی و مربوطه و اتخاذ تصمیم مناسب جهت رفع مسائل و بهبود عملکرد آنها.

۶. رسیدگی به اعتراضات مردمی نسبت به تشکل‌ها و همچنین شکایات و اعتراضات تشکل‌ها نسبت به شوراهای استانی و دستگاه‌ها و بالعکس.
 ۷. اعطای مقام مشورتی با توجه به نتایج نظام رتبه‌بندی.
 ۸. تذکر بدون درج در پرونده، توبیخ تشکل توسط شورا، سلب اختیار مدیریتی و انتصاب سرپرست برای اداره تشکل‌های خاطی و ارائه دادخواست انحلال تشکل به دادگاه صالح در سطح تشکل‌های ملی و بین‌المللی توسط قاضی منتخب دادستانی عضو شورا،
 ۹. بررسی، تأیید یا رد پیشنهاد سلب اختیار مدیریتی و انتصاب سرپرست برای اداره تشکل‌های خاطی در سطوح استانی و تعیین حیطه اختیارات سرپرست. نحوه سلب اختیارات مدیریتی و شیوه تعیین سرپرست به موجب آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۷۲) این قانون است.
 ۱۰. ارجاع و پیگیری درخواست مجوز همکاری‌های بین‌المللی موضوع بند «۶» ماده (۳۶) این قانون توسط تشکل‌ها.
 ۱۱. نظارت بر عملکرد شوراها و حسن اجرای قوانین و مقررات و مصوبات شورای ملی توسط شوراهای استانی و محلی.
 ۱۲. نظارت بر حسن اجرای تکالیف مصرح در این قانون و قوانین و مقررات مربوطه توسط دستگاه‌های موضوع این قانون و ارجاع تخلفات آنها به مراجع ذی‌صلاح.
 ۱۳. صدور مجوز تأسیس و فعالیت تشکل و شبکه‌های ملی و بین‌المللی، از طریق سامانه و تصمیم‌گیری در خصوص تعارض نظرات نهادهای مرتبط با ارزیابی پیرامون صلاحیت‌های عمومی و تخصصی آنها.
 ۱۴. تصمیم‌گیری در خصوص تعیین اعضای شوراهای محلی پس از معرفی دستگاه‌های مربوطه و پیشنهاد فرماندار و تأیید شورای استان.
 ۱۵. حمایت و پشتیبانی از تشکل‌ها در مراجع قضایی و دستگاه‌های تصمیم‌گیرنده به استثنای دعاوی موضوع بند «۸» این ماده.
 ۱۶. برگزاری جشنواره ملی مشارکت‌های اجتماعی و اهدای جایزه به تشکل‌های برگزیده.
 ۱۷. تصمیم‌گیری در خصوص ارجاع درخواست انحلال تشکل از جانب شوراهای استانی به دادگاه صالح.
 ۱۸. ارائه گزارش سالانه عملکردی شورا به وزیر کشور و به عموم مردم از طریق سامانه.
 ۱۹. نظارت بر حسن اجرای قوانین و عدم انحراف از اساسنامه از سوی تشکل‌ها و شبکه‌های ملی و بین‌المللی.
 ۲۰. تدوین، بازبینی و به‌روزرسانی شاخص‌ها و وزن‌ها در نظام رتبه‌بندی.
 ۲۱. تصمیم‌گیری در خصوص لغو عضویت نماینده تشکل در شورا، موضوع تبصره ذیل ماده (۱۹) این قانون.
 ۲۲. تصمیم‌گیری در خصوص شبکه‌هایی که صلاحیت گواهینامه رسمی آموزشی را با سربرگ مشترک شبکه و شورای ملی دارند.
- تبصره-** مصوبات شورای ملی در خصوص جزءهای «۱»، «۳»، «۴»، «۶»، «۸»، «۱۶» و «۲۰» این ماده باید به تأیید وزیر کشور برسد.
- ماده (۳۹)-** شورای استانی ملزم به اجرای مصوبات شورای ملی در سطح استان و نظارت بر عملکرد تشکل‌های استانی و شوراهای محلی مستقر در فرمانداری‌های استان مربوطه است. شورای استانی ملزم به انجام وظایف ذیل نیز است:

۱. صدور مجوز تأسیس و فعالیت تشکل‌ها و شبکه‌های استانی، از طریق سامانه و تصمیم‌گیری درخصوص تعارض نظرات نهادهای مرتبط با ارزیابی پیرامون صلاحیت‌های عمومی و تخصصی آنها.
 ۲. نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات توسط دستگاه‌ها و ارجاع تخلفات آنها به مراجع ذی‌صلاح.
 ۳. ارجاع و پیگیری درخواست مجوز همکاری‌های بین‌المللی تشکل‌ها موضوع بند «۶» ماده (۳۶) به شورای ملی.
 ۴. تذکر، توبیخ تشکل‌های خاطی فعال در سطح استانی و محلی و ارائه پیشنهادهای سلب اختیار مدیریتی و انتصاب سرپرست و انحلال تشکل به شورای ملی و پیگیری آن.
 ۵. ارائه گزارش سالانه عملکرد شورا به شورای ملی و به عموم مردم از طریق سامانه.
- ماده (۴۰) -** شورای محلی ملزم به اجرای مصوبات شورای ملی در سطح روستا، دهستان، محله و منطقه و نظارت بر عملکرد تشکل‌های محلی است. شورای محلی ملزم به انجام وظایف ذیل نیز است:
۱. تذکر، توبیخ تشکل‌های محلی خاطی و ارائه گزارش تخلفات تشکل‌های محلی به شورای استان.
 ۲. نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات توسط دستگاه‌ها و ارجاع تخلفات آنها به مراجع ذی‌صلاح.
 ۳. ارائه گزارش سالانه عملکردی شورا به شورای استانی و به عموم مردم از طریق سامانه.
- ماده (۴۱) -** شورای ملی مکلف است هر ساله «جشنواره ملی مشارکت‌های اجتماعی» را متناسب با نوع و موضوع تشکل‌ها و رتبه مکتسبه در نظام رتبه‌بندی اجرا کند.
- ماده (۴۲) -** دبیرخانه شورا مکلف است کلیه مصوبات، اقدامات و فعالیت‌های شورا را در سامانه منتشر کند. دبیرخانه شورای ملی مسئول انتشار مصوبات، احکام، اقدامات و فعالیت‌های کارگروه بین‌الملل نیز می‌باشد.
- ماده (۴۳) - دستگاه‌های تخصصی و مربوطه مکلف هستند:**
- الف) خدمات، برنامه‌ها، طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای و امور تصدی‌های اجتماعی قابل واگذاری دستگاه موضوع ماده (۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶، را احصا و در سامانه بارگذاری و متناسب با نظام رتبه‌بندی واگذار نمایند. اولویت واگذاری در مجموعه تشکل‌ها نیز با تشکل‌های محلی است. دستگاه باید میزان تحقق برنامه‌های موضوع این بند و ارزیابی عملکرد برنامه را براساس استانداردهای عملکردی مندرج در سند توسعه مشارکت و اعتبارات تخصیص داده شده برای انجام برنامه را تا زمان تکمیل و بهره‌برداری آن، رصد و گزارش تفصیلی آن را به صورت فصلی به شورا ارسال کند.
- ب) مقام مشورتی عام و خاص تشکل‌های اجتماعی را در دستگاه ایجاد نمایند و امکان حضور نمایندگان تشکل‌هایی که مقام مشورتی دارند در معاونت اجتماعی یا واحدهای مشارکت مردمی یا مشارکت‌های اجتماعی یا سایر عناوین مشابه را به منظور مشارکت در تصمیم‌گیری و نظارت تخصصی و مطالبه‌گری در صورت تمایل تشکل و براساس نظام رتبه‌بندی در دستگاه فراهم نمایند.
- پ) ساختار یا فرایند مشارکت در سه سطح تصمیم‌گیری، نظارت و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های اجتماعی با شبکه‌های استانی، ملی و بین‌المللی را در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در حوزه تخصصی فعالیت خود در دستگاه ایجاد نمایند.

ت) ظرفیت‌ها و تجهیزاتی که می‌توانند در اختیار تشکل‌ها قرار گیرد را شناسایی و به همراه دستورالعمل نحوه واگذاری آنها به تشکل‌ها را در سامانه بارگذاری کنند، امکان استفاده از آنها را براساس نظام رتبه‌بندی فراهم سازد و بر نحوه بهره‌برداری از آنها توسط تشکل‌ها را نظارت نمایند.

ث) تشکل‌های اجتماعی را به‌صورت تخصصی آموزش داده و آنها را توانمند سازند.

ج) آموزش و اطلاع‌رسانی در جهت ارتقای سواد عمومی درخصوص مشارکت اجتماعی، تشکل‌های اجتماعی، میزان و چگونگی خدمات تخصصی دستگاه به‌صورت مستمر انجام دهند.

چ) نظر کارشناسی در حوزه تخصصی دستگاه را برای صدور مجوز تأسیس و فعالیت تشکل‌های اجتماعی به شورا ارائه دهند.

ح) بررسی، پایش و ارزیابی کمی و کیفی فعالیت‌ها، برنامه‌ها و عملکرد تشکل‌ها براساس استانداردهای مندرج در سند توسعه مشارکت، تعهدات تشکل در انجام برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با حوزه فعالیت دستگاه را انجام دهد و گزارش آن را در سامانه به‌صورت عمومی منتشر کند.

خ) گزارش‌های عملکردی و مالی تشکل‌ها مندرج در گزارشات فصلی و سالیانه و برنامه‌های ثبت شده آنها در سامانه را راستی‌آزمایی و بررسی کرده و گزارش تفصیلی آن را در سامانه به‌صورت عمومی منتشر کند.

ماده (۴۴) - وزارت ورزش و جوانان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور خارجه، سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی، شهرداری و سایر دستگاه‌های موضوع بند «ث» ماده (۲۱) این قانون، مکلف هستند سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، «سند توسعه مشارکت» دستگاه خود را متناسب با حوزه تخصصی فعالیت دستگاه، با مشارکت تشکل‌ها تدوین و به تصویب شورای ملی برساند و از طریق سامانه در اختیار تشکل‌ها و عموم مردم قرار دهد.

ماده (۴۵) - سازمان بازرسی، سازمان تعزیرات حکومتی و دیوان محاسبات پس از آموزش تشکل‌ها و شبکه‌های خوب و ممتاز ملی و بین‌المللی و صدور گواهی صلاحیت، می‌توانند برای نظارت تخصصی بر عملکرد دستگاه‌ها و ذی‌نفعان عمومی و خصوصی آنها از تشکل‌ها استفاده کنند و گزارش عملکرد آنها را به‌صورت فصلی در اختیار شورای ملی قرار دهند. همکاری تشکل‌های موضوع این ماده با دستگاه‌های فوق‌الذکر کاملاً رایگان است و هیچ تعهدی برای دولت ایجاد نمی‌کند.

ماده (۴۶) - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است با استناد به بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، برنامه‌های صوتی و تصویری درخصوص مشارکت‌های اجتماعی و اصول و قواعد تأسیس، فعالیت و اداره تشکل‌های اجتماعی در قالب فیلم، سریال، مستند، جلسات کارشناسی، مناظره و سایر برنامه‌های مرسوم را در شبکه‌های استانی، ملی و برون‌مرزی صدا و سیما جمهوری اسلامی را سالیانه به میزانی که شورای ملی تعیین می‌کند، از طریق اشخاص حقوقی و حقیقی دولتی و غیردولتی تهیه و در ساعاتی که آحاد مردم بیننده آن باشند، پخش کند.

ماده (۴۷) - وزارت آموزش و پرورش، سازمان فنی و حرفه‌ای کشور و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف‌اند مبانی مشارکت اجتماعی را در محتوای کتب آموزشی تدوین کنند و فعالیت‌های

آموزشی، تربیتی و پرورشی دانش‌آموزان، هنرجویان و دانشجویان در تمامی مقاطع و شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی را براساس محتوای تدوین شده، اجرا نمایند.

ماده (۴۸) - شهرداری‌ها موظف هستند بازارچه‌ها، آگهی‌نما (بیل‌بورد)، نقاشی و تزئین معابر و فضاهای عمومی و تبلیغات محیطی و سایر ظرفیت‌های شهری را مناسب برای فعالیت این تشکله‌ها و ترویج ارزش‌های مشارکت اجتماعی به‌صورت رایگان و در صورت امکان دفاتر رسمی تشکله‌های محلی تازه‌تأسیس و فضای فیزیکی را فراهم نمایند و فرایند تأمین امکانات مذکور را از طریق سامانه منتشر کنند. اعتبارات مورد نیاز این ماده از محل بودجه شهرداری‌ها موضوع بندهای «۱» و «۳» ماده (۶۸) قانون شهرداری‌ها تأمین می‌شود.

ماده (۴۹) - دستگاه‌های تخصصی موضوع این قانون مکلف‌اند به‌صورت رایگان آموزش عمومی و تخصصی مرتبط با تأسیس و فعالیت تشکله‌ها را برای متقاضیان، علاقه‌مندان و بازرسین، مدیران عامل و سایر اعضای تشکله‌های حوزه تخصصی خود و براساس ضوابط مواد «۱۶» و «۱۷» «قانون مدیریت خدمات کشوری» مصوب ۱۳۸۶ فراهم کنند. در صورتی که امکان برون‌سپاری، واسپاری یا جمع‌سپاری برنامه‌های آموزشی به تشکله‌ها فراهم نبود، دستگاه مکلف است رأساً به‌صورت رایگان اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی حضوری و مجازی کند.

ماده (۵۰) - وزارت امور اقتصادی و دارایی در صورت تکلیف قوانین کشور به واگذاری شرکت‌های دولتی که در حوزه امور اجتماعی موضوع ماده (۹) قانون «مدیریت خدمات کشوری» فعالیت می‌کنند، موظف است با رعایت ضوابط ماده (۱۳) قانون مذکور و براساس ماده (۴) قانون «اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی» با مشارکت دستگاه تخصصی و تشکله‌های اجتماعی امکان و ظرفیت واگذاری شرکت‌ها و امور موضوع این ماده را با اولویت تشکله‌ها فراهم کند و با رعایت مقررات مربوطه و پس از ثبت در سامانه براساس نظام رتبه‌بندی به تشکله‌ها واگذار کند. شورای ملی و دستگاه‌های تخصصی ملزم به نظارت بر حسن اجرای این ماده هستند. دستگاه‌های تخصصی مکلف به نظارت بر عملکرد تخصصی شرکت‌های واگذار شده براساس استانداردهای تخصصی مندرج در سند توسعه مشارکت هستند.

ماده (۵۱) - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است حداکثر ۶ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، با مشارکت شورای ملی و تشکله‌های اجتماعی، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با بخشودگی‌های مالیاتی، هزینه‌های قابل قبول، درآمدهای اتفاقی، قواعد مرتبط با ارزش افزوده، فرم‌های اظهارنامه، ساختار گزارش‌های سه ماهه ناظر، ارزش افزوده و خرید و فروش فصلی، کدبندی (کدینگ) حسابداری و سایر موضوعات مالی و مالیاتی مرتبط با تشکله‌ها را متناسب با تعریف و موضوع فعالیت تشکله‌ها بازبینی و اصلاح کند.

ماده (۵۲) - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با استفاده از ظرفیت شبکه‌ها و تشکله‌های ملی و بین‌المللی ممتاز و خوب و همچنین سازمان نظام‌های حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی مورد تأیید وزارت اقتصاد و دارایی نسبت به آموزش و توانمندسازی ناظرین و ممیزهای مالیاتی متناسب با ماهیت، الزامات و جنس فعالیت خیریه‌ها و تشکله‌ها اقدام کند و گزارش تفصیلی عملکرد وزارتخانه مذکور را هر سه ماه به شورای ملی ارسال و در سامانه بارگذاری کند.

ماده (۵۳) - سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با مشارکت دستگاه تخصصی و تشکله‌های اجتماعی، امکان واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه امور اجتماعی موضوع ماده (۹) قانون «مدیریت خدمات کشوری»

را در قوانین بودجه سنواتی کشور فراهم کنند. شورای ملی و دستگاه‌های تخصصی ملزم به نظارت بر حسن اجرای این ماده هستند. دستگاه‌ها تخصصی مکلف به نظارت بر نتایج طرح‌ها و عملکرد تخصصی تشکل‌ها در اجرای طرح‌ها براساس استانداردهای تخصصی مندرج در سند توسعه مشارکت هستند.

ماده (۵۴) - سازمان بهزیستی مکلف است فعالیت‌های موضوع ماده (۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی کشور مصوب ۱۳۸۰، را براساس مواد «۱۶» و «۱۷» قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ با اولویت تشکل‌های اجتماعی برون‌سپاری، واسپاری یا جمع‌سپاری کند. در صورتی که ظرفیت و توانمندی و اراده مشارکت یا پذیرش این امور به‌قدر کفایت در تشکل‌ها وجود نداشت سازمان بهزیستی رأساً مکلف به انجام امور و ارائه خدمات اجتماعی موضوع ماده (۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی کشور است. در هر صورت خدمات ارائه شده به جامعه هدف، آسیب‌دیدگان و مددجویان باید رایگان باشد.

ماده (۵۵) - دستگاه‌ها باید به درخواست دسترسی به اطلاعات غیرمحرمانه بند «۱۱» موضوع ماده (۳۴) این قانون از جانب تشکل را با رعایت ضوابط قانون «انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷» و درخواست اعطای مقام مشورتی دستگاه در سریع‌ترین زمان ممکن پاسخ دهند و در هر صورت مدت زمان پاسخ نمی‌تواند حداکثر بیش از ۱۰ روز کاری از زمان دریافت درخواست باشد. عدم پاسخ در محدوده زمانی مشخص شده یا ارائه آمار و اطلاعات کذب مشمول تنبیه‌های موضوع ماده (۶۲) این قانون می‌شوند.

ماده (۵۶) - دستگاه‌ها مکلف هستند کلیه مصوبات و گزارش اقدامات انجام شده در راستای اجرایی‌سازی تکالیف این قانون را حداکثر چهار ماه پس از لازم‌الاجرا شدن آن، در سامانه بارگذاری نمایند.

ماده (۵۷) - دستگاه مکلف است هر ساله گزارش تفصیلی واگذاری‌ها، آموزش‌ها و سایر تکالیف مندرج در این قانون را به‌صورت کلی به تفکیک نوع اقدام، توزیع جغرافیایی، نوع تشکل، طبقه‌بندی زمانی اقدام، هزینه‌های عملیاتی اقدام و همچنین به‌صورت جزئی با ذکر اقدام انجام شده به نام و شناسه تشکل هدف اقدام را در آبان‌ماه هر سال در سامانه بارگذاری کند.

فصل چهارم - تأمین مالی

ماده (۵۸) - تشکل‌های اجتماعی صرفاً از منابع ذیل می‌توانند کسب درآمد و تأمین منابع کنند:

۱. سرمایه اولیه مؤسسان
۲. حق عضویت اعضا
۳. وقف، نذر، وصیت و هبه
۴. کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی داخلی و خارجی
۵. کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقوقی بخش خصوصی و تعاونی داخلی و خارجی
۶. استفاده از ظرفیت‌های ناشی از مسئولیت‌های اجتماعی شرکت‌ها

۷. انجام طرح‌ها و برنامه‌های حمایتی، عمرانی و توسعه‌ای دولتی و عمومی موضوع ماده (۹) قانون مدیریت خدمات کشوری و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در حوزه اجتماعی
۸. استفاده از ظرفیت‌ها، امکانات، تجهیزات و اماکن در اختیار دستگاه‌ها و مستحدثات رفاهی و آموزشی آنها
۹. دریافت وام و تسهیلات بانکی دولتی قرض‌الحسنه یا با نرخ کم در سال ابتدایی تأسیس و فعالیت تشکل با بازپرداخت پنج‌ساله
۱۰. فروش کتاب و نشریات علمی و تخصصی مرتبط با حوزه فعالیت تشکل.
۱۱. فعالیت‌های درآمدزای مندرج در اساسنامه و در راستای اهداف، موضوع و برنامه‌های تشکل.
- تبصره-** تشکل‌های اجتماعی در صورت اشتغال به امور تجاری و درآمدزا در حکم شرکت تضامنی محسوب شده و جز در موارد تصریح شده در این قانون، احکام راجع به شرکت‌های تضامنی در مورد آنها اجرا می‌گردد.
- تبصره «۱»-** مالیات‌های موضوع بندهای «۱» تا «۷» و بند «۱۰» این ماده برای تشکل‌ها به نرخ صفر محاسبه می‌شود.
- تبصره «۲»-** شورای ملی می‌تواند شیوه‌های جدید تأمین مالی تشکل‌ها را با رعایت قیدهای غیردولتی و غیرانتفاعی بودن تشکل، با همکاری تشکل‌ها و وزارت امور اقتصادی و دارایی و منطبق بر ضوابط این قانون تدوین و به تصویب هیئت وزیران برساند. به هر صورت تخصیص اعتبارات و وجوه عمومی در قالب کمک، هبه یا عناوین مشابه به تشکل‌ها توسط دستگاه‌ها ممنوع است.
- تبصره «۳»-** واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در امور اجتماعی موضوع بند «۷» این ماده با اولویت تشکل‌ها و سایر نهادهای غیردولتی غیرانتفاعی و غیرسیاسی جامعه، براساس نظام رتبه‌بندی و سند توسعه مشارکت و قیمت تمام‌شده کالا و خدمات و پس از ثبت در سامانه با رعایت قانون برگزاری مناقصات و قوانین و مقررات مرتبط با آن بلامانع است. ذی‌حساب/ مدیر امور مالی یا عناوین مشابه آن و رئیس دستگاه، مسئول نظارت بر حسن اجرای این جزء است و در صورت تخلف یا استنکاف از اجرای آن به مجازات حبس یا جزای نقدی درجه پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی محکوم می‌شود.
- تبصره «۴»-** سازمان برنامه و بودجه مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و شورای ملی، آیین‌نامه اجرایی بند «۷» این ماده را با درج اهداف کمی و کیفی عملیاتی طرح، تعهدات و نقش دستگاه و تشکل و همچنین آورده مالی و سرمایه‌ای هرکدام از طرفین قرارداد، فرایند و ضوابط قانونی عقد قرارداد، نحوه ثبت و گزارش‌دهی فرایند عقد قرارداد و تکمیل طرح در سامانه و دفاتر مالی، نحوه اعطای طرح براساس رتبه تشکل، نحوه محاسبه قیمت تمام‌شده کالا و خدمات، نحوه تخصیص اعتبارات به تفکیک مراحل عقد قرارداد و انجام طرح، نحوه و ابزار ارزیابی کمی و کیفی عملکرد طرفین قرارداد و سایر موارد مرتبط با آن را تدوین کند و حداکثر سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران برساند.
- تبصره «۵»-** هرگونه تسهیلات حمایتی یا قرض‌الحسنه دولتی موضوع بند «۹» این ماده به تشکل‌ها صرفاً از طریق سامانه و پس از ثبت تسهیلات دولتی در آن و انجام برخط فرایند اعطای تسهیلات و رصد روند بازپرداخت آن در سامانه در سال ابتدایی تأسیس و فعالیت تشکل با بازپرداخت حداکثر پنج‌ساله امکان‌پذیر است. رئیس دستگاه مسئول اجرای

این موضوع است و در صورت تخلف یا استنکاف از اجرای آن به مجازات حبس یا جزای نقدی درجه پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی محکوم می‌شود.

تبصره «۶»- دستگاه مکلف است ظرفیت‌ها، امکانات، تجهیزات و اماکن در اختیار دستگاه و مستحذات رفاهی و آموزشی موضوع بند «ت» ماده (۴۳) این قانون را صرفاً به صورت برخط در سامانه و براساس نتایج نظام رتبه‌بندی و براساس اولویت‌های مندرج در سند توسعه مشارکت، به تشکل‌ها واگذار و بر صحت عملکرد تشکل‌ها در این خصوص نظارت داشته باشد. دستگاه‌های تخصصی نیز مکلف‌اند گزارش نظارتی تخصصی در خصوص کیفیت عملکرد علمی و تخصصی موضوع این ماده توسط تشکل‌ها را به صورت سالانه در سامانه منتشر نمایند. رئیس دستگاه مسئول اجرای این موضوع است و در صورت تخلف یا استنکاف از اجرای آن به مجازات حبس یا جزای نقدی درجه پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی محکوم می‌شود.

تبصره «۷»- مالیات کلیه درآمدهای تشکل‌های محلی در بازه زمانی پنج‌ساله و تشکل‌های استانی و ملی در بازه زمانی سه ساله پس از صدور پروانه فعالیت با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته و اولویت‌های مندرج در سند توسعه مشارکت دستگاه‌ها و براساس نظام رتبه‌بندی با نرخ صفر محاسبه می‌شود.

ماده (۵۹)- تشکل‌ها مکلف‌اند تمامی مبادلات مالی داخلی یا بین‌المللی را مطابق قوانین مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم اعم از الزامات مربوط به شناسایی مشتری، نگهداری سوابق و توقیف اموال صورت دهند. همچنین تمامی نقل و انتقال‌های مالی بین‌المللی تنها از طریق مسیرهای مورد تأیید کارگروه بین‌الملل و برای تشکل‌هایی که براساس رتبه‌بندی، دارای رتبه خوب و ممتاز باشند، مجاز خواهد بود.

فصل پنجم - سایر مقررات

ماده (۶۰)- اقدامات و تصمیمات مسئول انجام تکالیف محوله و بالاترین مقام دستگاه مربوطه در خصوص تکالیف مندرج در این قانون و هرگونه ترک فعل، تخلف در اجرای آن تکالیف، متناسب با میزان مسئولیت فرد، در هیئت رسیدگی به تخلفات، دیوان عدالت اداری و سایر مراجع ذیصلاح قابل رسیدگی و اعتراض است.

ماده (۶۱)- تشکل می‌تواند در خصوص هرگونه تصمیم، احکام صادره، مصوبات، شاخص‌ها و فرایندهای ارزیابی و اجرایی، اقدامات و فعالیت‌های دستگاه‌ها و هرکدام از نهادهای مذکور در این قانون اعم از شوراها، کارگروه بین‌الملل، در حوزه موضوع فعالیت تشکل، به دیوان عدالت اداری و سایر مراجع ذیصلاح شکایت کنند.

ماده (۶۲)- ممانعت از اجرا یا عدم اجرا یا اجرای ناقص تکالیف مقرر در این قانون یا اقدام خارج از ضوابط مفاد آن توسط کارکنان و مدیران دستگاه‌ها تخلف محسوب می‌شود. متخلف یا متخلفان مشمول قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲ حسب مورد براساس رأی هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری متناسب با اهمیت موضوع به یکی از تنبیه‌های اداری مقرر در ماده (۹) قانون مذکور محکوم می‌شوند.

ماده (۶۳) - در صورت انجام تخلفات زیر، بازرس و مدیرعامل و سایر اعضای هیئت‌مدیره یا هیئت‌امنا متناسب با میزان مسئولیت به تشخیص قاضی به حبس یا جزای نقدی درجه ۵ یا ۶ یا ۷ موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی، محکوم می‌شود:

۱. تقسیم درآمد و سود حاصل از فعالیت تشکل‌ها در بین اعضا، مدیران و مؤسسان تشکل، هزینه‌کرد این منافع برخلاف اساسنامه یا پرداخت هرگونه حق‌الزحمه یا حقوق بیش از مقدار اعلام شده توسط شورا؛
۲. هرگونه فعالیت شخص نسبت به سامان‌دهی و فعالیت در قالب تشکل بدون اخذ مجوزها و رعایت ضوابط مذکور این قانون؛
۳. دریافت و پرداخت به‌صورت نقدی یا از طریق حساب بانکی غیر از حساب رسمی متعلق به تشکل، عدم ثبت گزارش‌های مالی و عملکردی در دفاتر مربوطه و در سامانه، فعالیت اقتصادی بدون مجوز یا بدون ثبت در سامانه؛
۴. هرگونه همکاری با نهادهای بین‌المللی موضوع بند «۶» ماده (۳۶) پیش از اخذ مجوز از کارگروه بین‌الملل؛
۵. سایر تخلفات از تکالیف این قانون.

تبصره - دبیرخانه شوراها مکلف‌اند نسبت به اخذ گزارش‌های مردمی به‌منظور شناسایی تشکل‌های فاقد مجوزهای لازم به‌صورت برخط از طریق سامانه اقدام کرده و مطابق قانون با تشکل‌های مذکور برخورد کند.

ماده (۶۴) - در صورتی که دبیرخانه شوراها، رأساً یا از طریق شکایت‌های مردمی یا گزارش‌های اعضای تشکل‌ها، اعضای شوراها یا مربوطه یا دستگاه‌ها موضوع این قانون، تخلف یا انحراف از اساسنامه و خروج از شرایط تأسیس تشکل را احراز کند، گزارش مستند مربوط را به شورای ذی‌ربط ارائه می‌کند و این شورا پس از بررسی مدارک و مستندات ارائه شده و پس از استماع دفاعیه تشکل اجتماعی، متناسب با شرح وظایف شورا، حسب مورد و متناسب با خطا یا تخلف، اقدام به اعمال یکی از تنبیهات زیر می‌کند:

- ۱- تذکر بدون درج در پرونده تشکل و بدون محاسبه در نظام رتبه‌بندی و با تعیین مهلت برای اصلاح وضعیت تشکل؛
- ۲- توبیخ کتبی با درج در پرونده و با تعیین مهلت برای اصلاح وضعیت تشکل؛
- ۳- پیشنهاد سلب اختیارات از مدیریت تشکل برای اجرای طرح و برنامه جدید و واگذاری بخشی یا تمام اختیارات مدیران به سرپرستان توسط قاضی موضوع بند «۳» ماده (۱۲)، تا زمان صدور حکم قطعی در دادگاه صالح؛
- ۴- درخواست انحلال تشکل متخلف توسط شورای ملی به دادگاه توسط قاضی موضوع بند «۳» ماده (۱۲)، پس از طی مراتب فوق.

تبصره - در صورتی که به تشخیص متفق دادستانی و نهادهای نظارتی موضوع بند «۷» ماده (۱۲) این قانون، تشکل به مدت دو سال در وضعیت نامطلوب قرار داشته باشد، هرگونه فعالیت آن تشکل منوط به تمدید مجوز فعالیت از شورا است.

ماده (۶۵) - عضویت در ارکان تشکل اعم از هیئت مؤسس، هیئت‌مدیره یا هیئت‌امنا، مدیرعامل، بازرس و سایر عناوین مشابه برای مدیران حرفه‌ای موضوع ماده (۵۴) و مدیران سیاسی و مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و پست‌های هم‌تراز آنها موضوع قانون مذکور و همچنین کارکنان شاغل در کلیه پست‌های مدیریتی در هیئت‌مدیره، مدیریت عاملی و سایر مدیریت‌های اجرایی شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و سازمان‌های

زیرمجموعه وابسته یا تابعه آنها ممنوع است. این افراد می‌توانند صرفاً به‌عنوان عضو عادی در امور اجتماعی تشکل‌ها مشارکت داشته باشند.

ماده (۶۶) - در صورت انحلال تشکل مطابق مفاد این قانون، شورا ملکف است «پروانه فعالیت» و «شناسه تشکل» را ابطال و «رخ‌نمای تشکل» را در سامانه و نظام رتبه‌بندی مسدود کند و مراتب را جهت ابطال «شماره ثبت» و «شناسه ملی» به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و برای «انتشار آگهی انحلال» به روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران و برای مسدودکردن «شماره حساب رسمی» تشکل به وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کند. اموال تشکل پس از انحلال توسط مراجع ذیصلاح، بر اساس نظام رتبه‌بندی و به دستور دادستانی در چارچوب قوانین و مقررات و موازین شرعی به یک تشکل اجتماعی در همان موضوع فعالیت تشکل منحل منتقل می‌شود.

ماده (۶۷) - هزینه‌ها و بار مالی اجرای این قانون از محل صرفه‌جویی ناشی از کاهش ساختار و تشکیلات موازی موضوع بند «ج» تبصره «۲۰» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ در دستگاه‌هایی که تا تصویب این قانون متولی صدور مجوز تأسیس و فعالیت، نظارت، ساماندهی امور تشکل‌های اجتماعی موضوع این قانون بودند و کاهش هزینه‌های دولت در بودجه سنواتی موضوع اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۴۰۰۰ برنامه ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی) سازمان امور اجتماعی، سازمان بهزیستی، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، وزارت ورزش و جوانان، وزارت آموزش و پرورش، سازمان اوقاف و امور خیریه، کمیته امداد امام خمینی و سایر دستگاه‌هایی که به‌نحوه ازانجا از بودجه عمومی کشور به خیریه‌ها، تشکل‌های مردم‌نهاد، کانون‌ها، انجمن‌ها و سایر نهادهای غیردولتی کمک می‌کنند و برنامه ارتقا مشارکت‌های اجتماعی و مردمی و خیرین شامل همکاری‌های دولت، مردم و بخش‌های غیردولتی موضوع ردیف ۱۷۰۳۰۶۵۰۰۰ و مصارف تبصره «۱۴» موضوع ردیف ۵ جدول ۲۴-۱ وزارت آموزش و پرورش و برنامه سیاست‌گذاری، راهبری، علوم، تحقیقات و فناوری ردیف ۱۸۰۳۰۷۴۰۰۰ وزارت علوم و تحقیقات و فناوری و برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص موضوع ردیف ۱۸۰۳۰۰۱۰۰۰ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و درآمد مستمر وصولی سالیانه موضوع بندهای «۱» و «۳» ماده (۶۸) قانون شهرداری‌ها (اصلاحی ۱۳۵۲) و بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور تأمین می‌شود. دولت مکلف است منابع مورد نیاز اجرای این قانون را در قوانین بودجه سنواتی کشور پیش‌بینی کند

ماده (۶۸) - نهادهای عمومی غیردولتی، اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی، تعاونی‌ها، سازمان‌های صنفی و حرفه‌ای، احزاب و تشکل‌های سیاسی، کانون‌ها و سازمان‌های دانشجویی و دانش‌آموزی، سازمان‌های کارگری و کارفرمایی فعال در دانشگاه‌ها، مدارس و کارخانجات، انجمن‌های علمی، مؤسسات فرهنگی، هنری و ادبی، هیئت‌های مذهبی، باشگاه‌های ورزشی، گروه‌های جهادی و مؤسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی مصوب (۱۳۸۳) و موقوفات مصداق تشکل نبوده و از شمول این قانون خارج هستند.

تبصره «۱» - تشکل‌های اجتماعی موضوع این قانون مشمول بر احکام مؤسسات غیرتجارتی مذکور در مواد (۵۸۴) و (۵۸۵) قانون تجارت نمی‌شود.

تبصره «۲» - هرگونه فعالیت با موضوع‌های حمایتی‌خدماتی و توسعه اجتماعی موضوع ماده (۳) این قانون توسط اشخاص حقوقی مذکور در این ماده ممنوع است و هرگونه جذب منابع مالی و فعالیت رسمی در این حوزه صرفاً از

طریق تشکل‌های اجتماعی موضوع این قانون امکان‌پذیر است. این محدودیت مشمول فعالیت‌های گروهی و غیررسمی مردم نمی‌شود.

ماده (۶۹) - به موجب این قانون مواد و قوانین مربوطه به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

۱. هرگونه بخشودگی مالیاتی برای تشکل‌های موضوع این ماده مندرج در قانون مالیات‌های مستقیم و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، صرفاً پس از ثبت صورت‌های مالی، اظهارنامه، دفاتر یا اسناد و مدارک مربوطه در سامانه امکان‌پذیر است. مؤدی مالیاتی موظف است گزارش مالی و مالیاتی تشکل را در سامانه مذکور ثبت کند در صورت ترک فعل یا محاسبه یا گزارش نادرست مالیاتی تشکل مشمول تنبیه‌های موضوع ماده (۶۲) این قانون خواهد شد. هیئت حل اختلاف مالیاتی به اعتراضات مالیاتی تشکل‌ها با حضور نماینده تشکل‌ها که توسط شورای مربوطه تعیین می‌شود، رسیدگی می‌کند.

۲. جزء «۸» بند «پ» ماده (۵۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور ۱۳۹۶ به شرح ذیل اصلاح می‌شود: «سازمان بهزیستی کشور متولی سلامت اجتماعی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و مداخله در بحران‌های اجتماعی، ارائه خدمات حمایتی و توانبخشی به کلیه معلولان، مددجویان و گروه‌های آسیب‌پذیر از قبیل زنان، کودکان، سالمندان نیازمند جامعه است.»

۳. عبارت‌های «سازمان مردم‌نهاد»، «تشکل مردم‌نهاد»، «تشکل اجتماعی - فرهنگی مردم‌نهاد» و عناوین مشابه در قوانین و مقررات موضوعه مشمول مقررات این قانون هستند و اسامی تشکل‌های مذکور به «تشکل اجتماعی» اصلاح می‌شود.

ماده (۷۰) - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، مواد، احکام، مقررات و قوانین ذیل نسخ می‌شود:

۱. بند «۱۳» ماده (۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰.
۲. آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان‌های غیردولتی مصوب ۱۳۸۴ هیئت وزیران.
۳. آیین‌نامه تشکل‌های مردم‌نهاد مصوب ۱۳۹۵ هیئت وزیران.
۴. ماده (۱۸۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹.
۵. بند «۳» و «۴» ماده (۱) تبصره «۳» ماده (۷) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه ۱۳۶۵.
۶. احکام سایر قوانین، مقررات، بخشنامه‌ها، تفاهم‌نامه‌ها و دستورالعمل‌هایی که تا زمان تصویب این قانون محل صدور مجوز تأسیس و فعالیت سازمان مردم‌نهاد، تشکل‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های موضوع این قانون در وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی، نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌ها بوده است.

ماده (۷۱) - وزارت کشور مکلف است در مدت حداکثر دو سال، آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت تشکل‌های مجازی، کارآفرینی اجتماعی و سرمایه‌گذاری‌های ریسک‌پذیر انسان‌دوستانه (ونچر فلانترپی) را با مشارکت وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، تشکل‌ها و سایر ذی‌نفعان به‌صورتی که تأسیس آنها منوط به استعلام از مراجع مذکور در این قانون باشد و با ماهیت غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی تشکل‌ها در تعارض نباشد، تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.

ماده (۷۲) - وزارت کشور مکلف است آیین‌نامه اجرایی این قانون را با مشارکت شورای ملی، دستگاه‌های مذکور در هر ماده و تبصره این قانون و نمایندگان تشکل‌ها با حضور یک تشکل استانی از یک استان کمتر برخوردار، یک تشکل

ملی، یک شبکه ملی و در صورت وجود یک تشکل یا شبکه بین‌المللی از طریق فراخوان عمومی و رای‌گیری در هر سطح و یک صاحب‌نظر حوزه تشکل‌های اجتماعی به انتخاب کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی تدوین کرده و تا ۶ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران برساند. همچنین وزارت کشور موظف‌اند در مدت‌زمان مذکور، سامانه، نظام‌ها و زیرساخت‌های لازم به‌منظور امکان انجام فرایندهای برخط در سامانه مذکور در این قانون را با همکاری دستگاه مربوطه فراهم آورد.

تبصره «۱» - منظور از استان کمتر برخوردار در این ماده استان‌های هرمزگان، لرستان، گلستان، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، کرمان، کردستان، سیستان و بلوچستان، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری، بوشهر، ایلام و آذربایجان غربی است.

تبصره «۲» - مصادیق موضوع فعالیت تشکل‌های حمایتی - خدماتی و توسعه اجتماعی موضوع ماده (۳)، موضوع فعالیت تشکل‌ها، حوزه جغرافیایی فعالیت آنها، میزان سابقه مورد نیاز برای تأسیس تشکل‌ها موضوع ماده (۴)، ضوابط اجرایی نظام رتبه‌بندی تشکل‌های اجتماعی موضوع ماده (۵)، ضوابط اجرایی و نحوه تشکیل، اداره و تصمیم‌گیری شورا و کارگروه بین‌الملل موضوع مواد (۶) و (۷)، قواعد انتخاب نماینده کارگروه بین‌الملل موضوع ماده (۷)، ضوابط اجرایی سامانه جامع تشکل‌های اجتماعی موضوع ماده (۸)، ضوابط اجرایی جشنواره ملی مشارکت‌های اجتماعی موضوع ماده (۴۱)، شیوه تصمیم‌گیری، اجرا و نظارت بر حسن اجرای تأمین مالی تشکل‌ها موضوع ماده (۵۸)، جزئیات اجرای مبادلات مالی داخلی یا بین‌المللی تشکل‌ها موضوع ماده (۵۹) این قانون به موجب آیین‌نامه اجرایی این ماده تعیین می‌شود.

منابع و مأخذ

۱. اساسنامه «ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد کشور» مصوب جلسه ۸۰۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۹۷.
۲. اساسنامه سازمان تبلیغات اسلامی مصوب ۱۳۷۸ شورای عالی اداری.
۳. آیین‌نامه تشکل‌های مردم‌نهاد مصوب ۱۳۹۵ هیئت وزیران.
۴. آیین‌نامه «اتحادیه تشکل‌های اسلامی دانشگاهیان» مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۸۰.
۵. آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان‌های غیردولتی مصوب ۱۳۸۴ هیئت وزیران.
۶. آیین‌نامه تشکل‌های اسلامی دانشگاهیان مصوب ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۷. آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی.
۸. قانون «انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷».
۹. قانون «تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری» مصوب ۱۳۶۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی.
۱۰. قانون «رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» مصوب ۱۳۹۴.
۱۱. قانون «فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده» مصوب ۱۳۶۰.
۱۲. قانون «مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی» مصوب ۱۳۵۳.
۱۳. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه مصوب ۱۳۹۶.
۱۴. قانون اصلاح آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۴.

۱۵. قانون اصلاح قانون تأسیس وزارت علوم و آموزش عالی مصوب ۱۳۵۳.
۱۶. قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳.
۱۷. قانون آیین دادرسی کیفری، مصوب ۱۳۹۲.
۱۸. قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۵.
۱۹. قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹.
۲۰. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۶.
۲۱. قانون بهبود محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰.
۲۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور مصوب ۱۳۹۹.
۲۳. قانون تأسیس مدارس غیردولتی ۱۳۹۵.
۲۴. قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱ و آیین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی آن.
۲۵. قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۴.
۲۶. قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه ۱۳۶۵ هیئت وزیران.
۲۷. قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی مصوب ۱۳۸۳.
۲۸. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰.
۲۹. قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان مصوب ۱۳۸۸.
۳۰. قانون شهرداری‌ها (اصلاحی ۱۳۵۲).
۳۱. قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳ و اصلاحات بعدی آن.
۳۲. قانون کار مصوب ۱۳۶۹.
۳۳. قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶.
۳۴. قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲.
۳۵. قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶.
۳۶. قانون ممنوعیت به‌کارگیری بازنشستگان مصوب (۱۳۹۵) و اصلاحات بعدی آن.
۳۷. قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی مصوب ۱۳۹۴.
۳۸. قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲ و اصلاحات سال ۱۳۹۲.
۳۹. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (الف ۱۴۰۰)، شیخی. سینا و عزت‌آبادی‌پور. حسام، ترسیم و آسیب‌شناسی وضع موجود تشکل‌های مردم‌نهاد، دفتر مطالعات اجتماعی، آذرماه، شماره مسلسل ۱۷۸۹۲، کد موضوعی ۲۱۰.
۴۰. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (ب ۱۴۰۰)، شیخی. سینا و عزت‌آبادی‌پور. حسام، اظهارنظر کارشناسی درباره: طرح ناظر بر تأسیس و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد (غیردولتی)، دفتر مطالعات اجتماعی، آذرماه، شماره مسلسل ۱۷۹۱۷، کد موضوعی ۲۱۰.

